Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана. | № 46 (18369) | 1990 оной февралиин 24, суббото | Сэн 3 мүн.

ОРОНОЙ АЖАЛШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Манай түүхын хүшэр хүндэ үе сагта КПСС-эй Центральна Комитет таанадта хандажа байна. Энэ хүшэр бэрхэшээлтэй үе сагһаа ороноймнай, арад зоной саашанхи ажабайдал гол түлэб дулдыдаха юм.

Хубилган шэнэдхэлгын ашаар лэ манай общество олон арбаад жэл соо түрүүшынхеэ политикада, экономикодо, социальна ба оюун ухаан бодолой ажабайдалда шууд сэхэ хубилалтануудай замда, сэдьхэл бодолоо арюудхалгын замда гараха аргатай болоо.

Демократиие үргэдхэлгын хэрэгүүд хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Хүнүүдтэ ниитын эдэбхи үүсхэл, һайн тээшээ гүнзэгы ехэ хубилалтануудые хэхэ хүсэл эрмэлзэл бадаруулагдаа.

Орон дотор үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байһан үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй үедэ манай ниитын байгуулалтые үндэһөөрнь шэнэдхэхэ тухай, үдэр бүриин анхарал оролдолгонуудые, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бэелүүлхэ тухай шууд сэхэ хөөрэлдөөн болоно. Мүнөөдэрэй байдалда олохон юумэн маанадай зүрхэ сэдьхэлые ханаанагүй, һанааемнай зобооно. Эээн буса ябадалай ба гурим ёһо ойлгохогүй байлгын, харюусалгагүй ябадалай ба засагаа хэтэрүүлгын ушар баримтануудтай тохёолдоходоо, ажалшадай гүн сэдьхэлэйнгээ оёорһоо дураа гутадаг байһаниинь ойлгосотой юм ааб даа.

Нацинууд хоорондын орёо хурса хёмороо зүришэлдөөнүүдтэ, хархис ябадалнуудта, социалис хуули болон ёһо гуримые бүдүүлигээр хазагайруулгануудта совет хүнүүд сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр, һанаагаа зобонгёор хандадаг гээшэ.

Имагтал бүхы арадай хүсэлэл оролдолгонуудай, хойшолуулашагүй, шиидхэхы ажал хэрэгүүдэй, оронoo мүнөөнэй орёо хүшэр байдалһаа гаргаха аргатай байһаниинь бидэнэртэ тон эли. Мүнөө маанадта ажал ябуулгануудаймнай нэгэдэл, үгэеэ ойлголсолго, хубилган шэнэдхэлгые хамгаалха шууд сэхэ хүсэлэн, социалис шэнэдхэлгын харгы замуудаар урагшаа бата найдамтайгаар дабшаха эрмэлзэл мэзнадта мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ хэрэгтэй байна.

Хубилган шэнэдхэлгын уряа лозунгнуудые соносхобошье, бодото дээрээ хубилган шэнэдхэлгэдэ добтолдог, хара амяа харадаг, дээрэлхүү ябадалнуудые гаргадаг, «муу байбал, һайн гээшэ» гэһэн уряагай үндэһөөр ябуулгануудые хэжэ, арад зониие эрхэтэдэй хёмороо зүришэлдөөндэ тухиржа байдаг хүнүүдэй манай общество дотор дура зоргоороо аашалжа, булижа гарахыень зүбшөөхэгүй байнабди.

Тиигэхын тула бүхы юумэн хэрэглэгдэнэ: тохёолдожо байһан бэрхэшээл түбэгүүдые, дутуу дундануудые һамбаашалга, хүсэрхэлгэдэ тухиралга, экономическа харюусалгагүй байдалда, эрхэтэн ёһоной дура зоргоороо аашалалгада, гүрэнэй болон ниитын институдуудые хашалта харшалалгада сэхэ тухиралга. Бузагай муухай һанал бодолнуудые һүжэрөөн дэбэрэлгэ, партийна, совет, ажахын ба хуули хамгаалгын зургаануудые, манай армиие хардалга, гүрдэлгэ—эдэ бүгэдэ гутамшаг муухайгаар хэрэглэгдэнэ.

Имагтал иимэ хархис хүсэнүүдэй үүргэ нүлөөн доро шэнэдхэлгын уряа лозунгнуудтай үсөөн бэшэ жагсаалнууд манай орон дотор үнгэргэгдэжэ, Советскэ Союзда харша уряануудаар, эмхи гуримгүй байдалаар, хулиган аашануудаар, алалга хюдалгаар, хүнүүдэй үйдхар гашуудалаар түгэсэһэн байха юм.

Али бүхы хооһон худал үгэ тараагшадай, политикануудай демократида эсэргүү, хуули ёһондо харша ябуулгануудтай, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые һүжэрөөн дэбэрэлгэтэй, тэдэнэй бүдүүлигээр хашаха харшалха, айлгаха һүрдөөхэ аашануудтай, партийна ба совет зургаануудай, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгые буруу һүргэхэ һэдэлгэнүүдтэй, общество дотор дайсан харша ябадалые, хэрээгы дошхон байлгые, һанаа үнөөндэ абтаха, этигэл найдалгүй ябадалые дэбэргэлгэтэй эбсэжэ шадахагүйбди, эбсэхэ ёһогүйбди.

Энэ хадаа бүтэшэгүй, тэсэшэгүй ябадал гээшэ. Эдэ бүгэдэ шууд сэхээр буруушаагдаха ёһотой.

СССР-эй Верховно Совет февралиин 20-до Мэдүүлгэ баталан абахадаа, манай ниитын байдалые түни түбшэн бэшэ, эб эегүй болгохо һэдэлгэнүүдһээ хархис хүсэнүүдые һэргылэн зайсуулжа, имагтал засагаархидай зүбшөөлөөр али бүхы митингын үнгэргэгдэхын түлөө, совет хуули ёһонуудай наринаар, хэлбэришэгүйгөөр сахигдахын түлөө шанга хиналта тогтоохыень правительствые, нютагуудтахи совет зургаануудые уялгалба.

Верховно Соведэй Политическэ мэдүүлгые КПСС-эй Центральна Комитет дэмжэхэдээ, хубилган шэнэдхэлгэ хамгаалхыень, засагай дээдын зурганай эрилтэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхыень оронойнгоо бүхы партийна организацинуудые, бүхы ажалшадые уряалба.

Хаа хаанагүй хуули, демократиин гол ёһонуудые сахин хамгаалхыень, үймөө хүлгөөн тээшэ тухирдаг, хёмороо зүришэлдөөнүүдые үүдхэдэг бүхы арсалдаа хэрүүл болон дайсан харша ябадал үүдхэдэг, общество дотор тогтууригүй, түни түбшэн бэшэ байдал тохёолдуулдаг бүхы хүнүүдтэ харюу сохилто үгэхыень КПСС-эй ЦК коммунистнуудые болон партийнабэшэ хүнүүдые, хүдэлмэришэдые, таряашадые болон интеллигентнүүдые, профсоюзууд ба комсомолые, эрэшүүл болон эхэнэрнүүдые, залуушуул ба ветерануудые уряална. Хуули хамгаалгын зургаанууд хуули ёһо сахилгын хойноһоо наринаар хинаха, Конституцида зүрюу харша али бүхы ябуулгануудые эрид шууд зайсуулха, хүнүүдые хамгаалха уялгатай.

Эсэсэй эсэстэ ажалша хүн шиидхэхы үгэ хэлэхэ ёһотой. Хубилган шэнэдхэлгэдэ һаад тойбо ушаруулдаг, тэрэнэй зохёон байгуулхы эршэ дэлисые бууруулдаг бүхы хүсэнүүдтэй тэмсэлдэ эмхидхэл һайнтай, жаяг журамтай, харюусалгатай, шиидхэхы байһаараа ажалшад манай партиин эдэбхи үүсхэлээр орон дотор үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ байһан хубилалтануудые амжалтатайгаар шиидхэхэ аабза гэжэ найдана.

Имагтал харюусалгатай байһаараа, ушар ёһо ойлголгооройо, хуули ёһо сахилгаараа, жаяг журамтай байһаараа, демократиие үргэдхэлгөөрөө, үнэн сэхэ ажалаараа оронoo мүнөөнэй орёо хүшэр байдалһаа гаргажа, социальна тогтууритай байлгын, үе сагта хүрэмэ ажабайдалай замда гаргажа шадаха байна.

Социалис Эсэгэ оронойнгоо аша туһада, ороной бүхы арадуудай, бүхы обществын ажана байдалай аша туһада, гэр бүхэндэ, айл бүхэндэ зол жаргал түхөөхын аша туһада демократиин үндэһөөр нэгэдэлээ бэхижүүлхыень КПСС-эй ЦК уряална.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

КОМИТЕДҮҮДЭЙ ЗАСЕДАНИНУУДТА

Эхэнэрнүүдэй хэрэгүүдэй, гэр бүлые, эхэнүүдые ба үхибүүдые хамгаалха талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй заседанида урилгые эзлжээтэ ёһын тэдысэ хэмжээ ябуулга гэжэ хүлеэн абаһан министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд аягүй байдалда оробо. Февралиин 22-то болоһон, багаһаа хойшо инвалидуудай ажабайдалые һайжаруулха талаар гүрэнэй политикада зорюулагдаһан энэ уулзалга дээрэ ехэ шанга хөөрэлдөөн болоо.

Гол документын проектые—«Эхэнэрнүүдэй байдалые һайжаруулха, эхэнүүдые ба үхибүүдые хамгаалха, гэр бүлэ бэхижүүлхэ талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай» тогтоол бэлдэхэ хүдэлмэриие түгэсхөөд, комитет хиналтын уялгануудые бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Гурбаһаа үлүүтэй жэлэй саада тээ «Багаһаа хойшо инвалидуудай ажабайдалай эрхэ нүхэсэлнүүдые саашадань һайжаруулха талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоол баталагдан абтаа һэн. Теэд энэ байдал ехэ удаанаар һайжарна. Энээниие гэршэлһэн баримтанууд олон. Социальна хангалгын зургаануудта багаһаа хойшо инвалид байһан 689 мянган хүн тоо бүридхэлдэ абтанхай. Тэдэнэй тоо саг үргэлжэ олошорно. Харин үбшэн үхибүүдые аргалалгын, һургалгын, амаралтын газарнууд дуталдадаг, инвалидуудые ажалда оруулха талаар эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй миил хахад хубинь хангагдадаг байһые хараада абаа һаа, иимэ хүнүүдэй ажабайдалда өөрынгөө һуурие олохо гээшэ бэлэн бэшэ.

Имагтал Эхэнэрнүүдэй хэрэгүүдэй талаар комитедэй энэ темэдэ хандаһаниинь үндэһэ баримтатай. Арадай элүүр энхые хамгаалха талаар, Ветерануудай болон инвалидуудай хэрэгүүдэй талаар, Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар. Эрдэм ухаанай, арадай эрдэм һуралсалай соёлой ба хүмүүжүүлгын талаар комитедүүдһээ депутадууд, мүн үхибүүд-инвалидуудай түрэлхид, энээндэ хабаатай бусад хүнүүд заседанида уригдаһан байгаа.

СССР-эй Госкомтрудай түрүүлэгшын орлогшо К. Данилин, СССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо А. Баранов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, тус тогтоолые дүүргэхын тула ямар хэмжээнүүд абтанаб гэжэ хэлээ. Инвалид үхибүүдые аргалха эмхи зургаануудые профсоюзууд яажа үргэдхэнэб, эхэнэрнүүдэй ажалай эрхэ байдалые һайжаруулхын тула юун хэгдэнэб гэһэн асуудалнуудта тодорхой харюу үгэхыень депутадууд ВЦСПС-эй секретарь Г. Баштанюгта эрилтэ табиһан байгаа.

Олондо мэдээсэлгын, эрхэтэдэй эрхэнүүдэй болон хандалгануудай асуудалнуудаар Верховно Соведэй Комитедэй заседани дээрэ СССР-эй МИД-эй уласхоорондын гуманитарна хэрилсаа холбооной болон хүнэй эрхэнүүдэй талаар управлениин начальник Ю. А. Решетов мэдээсэл хэһэн байгаа. Советскэ Союзда, мүн бусадшье оронуудта хүнэй эрхэнүүдэй асуудалнууд хэр шиидхэгдэнэб гэһэн хөөрэлдөөн болоо.

Энэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэриин үшөө ехэ байгаашье һаань, ООН-до болон уласхоорондын оршолдо манай орон муу бэшэ байдалтай юм гэжэ МИД-эй түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. СССР-тэ түрүүшын ээлжээндэ үнгэргэгдэхэ ёһотой хэмжээ ябуулганууд тухай тэрэ хэлээ. Тобшолон хэлэбэл, Конституциин зохихо бүлэгтэ хубилалтанууд оруулагдаха, мүн тэрэшэлэн шажан шүтэлгын эрхэ сүлөө тухай хуули баталагдан абтаха ёһотой.

Дэлхэй дээрэ хүнэй эрхэнүүдэй талаар хэрэг байдалые мэдэжэ абаха ёһотой гэжэ депутадууд нэгэн һанамжатайгаар хэлээ. Мүнөө дээрээ эдэ бүгэдые мэдэхэгүй байгаад, хэрэг байдал һайжаруулха, хуули ёһото гүрэн байгуулха гэжэ туршаһанайшье хэрэггүй. Өөһэдынгөө эрхэнүүдэй түлөө тэмсэхын тула хүнүүд тэдээн тухай мэдэхэ зэргэтэй.

(ТАСС).

1990 ондо үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү haaхын түлөө!

1990 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 20-НОЙ МЭДЭЭН

Районууд	haaгдаһан һүн (килограммаар): Жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө	Нёдондо-нойхитой сасуулхада (+) ба (−)	Үнеэн бүриһөө сүүд-хэдэ	Жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө haaгдаһан һүн нёдондонойхитой сасуулхада (центнерээр) (+) ба (−)
Хойто-Байгалай	385	—16	8,0	— 3
Ивалгын	369	+ 6	7,6	+ 333
Тарбагатайн	368	+31	7,4	+ 1478
Прибайкалиин	363	+24	7,5	+ 719
Кабанскын	342	+17	7,4	+ 1333
Загарайн	339	+61	6,4	+ 2814
Мухар-Шэбэрэй	336	+40	7,0	+ 2552
Зэдын	331	+27	6,3	— 406
Хориин	324	+59	6,8	+ 2059
Сэлэнгын	322	+68	7,5	+ 2321
Түнхэнэй	306	—27	6,4	— 1385
Бэшүүрэй	293	+10	6,4	+ 327
Хурамхаанай	285	+37	6,4	+ 944
Яруунын	271	+46	5,7	+ 2344
Захааминай	251	+ 3	4,9	+ 36
Хяагтын	238	—41	5,1	+ 2469
Баунтын	236	—11	5,7	— 35
Баргажанай	228	+28	5,5	+ 1090
Хэжэнгын	209	+12	4,4	+ 126
Ахын	102	+33	1,8	+ 180
Республика бүхыдөө	303	+18	6,4	+19656

Бурятскагропромсоюзай мал ажалай таһагай мэргэжэлтэдэй суглуулһан ээлжээтэ арбан хоногой тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, байгша 1990 оной февралиин хоёрдохи декадын туршада дүн хамта 54.849 центнер һүн һаагдаа гэхэ гү, али январь һарын һүүлшын арбан хоногойхитой сасуулхада, 372 центнерээр бага продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байха юм. Жэлэй эхинһээ хойшо абтажа байһан һүнэй хэмжээн нёдондонойхиһоо яһала дээшэлжэ эхилэнхэй. Тусхайлан, хэлэбэл, байгша ондо үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 19.656 центнерээр ехэ һүн һаагдаба. Энэ үрэ дүн юу гэршэлнэб гэхэдэ, республикын олохон районуудай үбһэ тэжээлээр хэды дутамаг байгаашье һаа, сагаан эдеэ үйлэдбэрилгээ нэмээжэ ябаһаниинь һайшаалтай. Загарайн районой колхоз, совхозууд аяар 2814 центнерээр, мухар-шэбэрэйхид 2552, Хяагтын район 2469, Яруунын ажахынууд 2344 центнерээр һү һаалияа дээшэлүүлжэ шадаба. Хориин, Сэлэнгын, Кабанскын, Тарбагатайн районууд һү һааха талаар энэ жэлэй үнгэрһэн табяад хоногой туршада яһала амжалтатай ажаллажа ябана. Баргажанай районой колхоз, совхозуудай һү һаалиин фермэнүүд мүнөө жэлдэ бата найдамтай алхамуудые хэжэ эхилэнхэй. Эдэнэр нёдондо жэлдэ энэ үедэ 8333 центнер һү һааһан һаа, байгша ондо 9423 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилһэн байна.

Хойто-Байгалай районой һаалишад мүнөө даб дээрэ сүүдхэдэ бултанһаа ехэ һү һаана гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр хоногой туршада 8 килограмм һү абажа ябана. Зүгөөр энэнь нёдондонойхиһоо 400 граммаар доошоо болоно. Үнгэрһэн жэлдэ хойто-байгалайхидай һү һааха талаар социалис мүрысөөнэй манлайда ходо дабшаһан аад, харин энэ жэлдэ һү һаалияа доошолуулжа ябаһандань голхормоор байна.

Баргажанай һү һаалиин фермэнүүд һүүлэй байдалаар үнеэн бүриһөө һү абалгаяа 1,2 килограммаар, хоринхид 1,1, Сэлэнгын малшад 1,3 килограммаар дээшэлүүлбэ.

Загарайн районой ажахынууд бэшэ районуудта орходоо, жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө һү һаалияа аяар 61 килограммаар нэмээжэ шадаһан байна. Хориин, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай районуудай үнеэн бүриһөө һү абалгаяа 37—59 килограммаар дээшэлүүлхэдэнь, харин Хяагтын, Түнхэнэй, Хойто-Байгалай, Баунтын районууд энэ талаар горитойхон гээгдэлдэ оронхой.

Түнхэнэй районой колхоз, совхозуудай байдалынь энэшье жэлдэ һайжарнагүй. Нёдондо жэлдэ тэдэнэр һү һаалияа эрид доошолуулһан аад, байгшашье ондо энэ гээгдэлһээ гараха арга боломжо бэдэрээгүй байһандань халагламаар.

ОРОЛДОСОТОЙГООР АЖАЛЛАНА

Эрхирэгэй совхозой 1-дэхи отделениин мастерскойн уужам зал соо нэгэ доро гурбан трактор заһабарилагдажа байба. Задалагдаһан узелнуудынь эндэ тэндэ хэбтэнэгүй. Дүүжэн кранаар нэгэ томо гэгшын двигатель үргөөд байһан механизаторай хажууда ошобоб. Тэрэмни Владимир Павлович Сагадаров байба.

— Техникэ заһабарилга хэр ябанаб?

— Бидэ 1-дэхи отделениин механизаторнуудбди. Мүнөө 13 элдэб түхэлэй тракторнууд заһабарилагдаад байна. Үшөө 2 трактор заһабарилагдахань үлөө. Заатап һаа, түргэнөөр заһабарилха бэшэ, нэн түрүүн шанар һайнтайгаар техникэеэ бэлдэхэ гэжэ оролдонобди. Намтай хүдэлдэг хүбүүд яһала оролдожо хүдэлнэ. Запас хэрэгсэлнүүдэй дутамаггүй байгаа һаань, энэ хүдэлмэреэ бүри түргэн ябуулха һэмди,— гэжэ моторист-слесарь В. Сагадаров «Т-40» түхэлэй тракторай двигатель заһажа байхадаа хөөрэнэ.

Эндэ токарь болон слесарьнүүдэй, түмэр дархашуулай хэхэ хүдэлмэри илангаяа ехэ болоно. Тээ саанахана хүүдинсын хөөргэ хүүежэ, тэндэнь хүнүүд алха дүшэеэ баринхай каяргана.

Мастерскойн газаа сеялкэ, плуг, культиватор гэхэ мэтын газар элдүүрилгын, тарилгын техникэ заһабарилагдажа дүүргэгдэнхэй, жэрылдэжэ харагдана.

— Манай урда хараха гол юумэмнай гэхэдэ, оньһон техникэ болоно гэжэ механизатор бүхэн мэдэнэ. Тэдэнээ шадалаараа һайнаар заһабарилха гэжэ оролдонобди,— гээд гушан жэлдэ механизатораар хүдэлжэ ябаһан Дымбрыл Цыдыпович Дашадоржиев хэлээ һэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Механизатор Д. Ц. Дашадоржиев; Моторист-слесарь В. П. Сагадаров.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Загарайн район.

...ДАЙ һАЙНДЭР

...дэлгын шэнэжэнүүд манай ажабайдалда улам ...харагдана, обществодо һайншье, муушье ху... ...лоно, зоной ухаан бодол айхабтараар хүлгэнэ ...хэлсэдэг болонхойбди. Иимэ үе сагта бидэ... ...боломжо ехэтэй, урагшаа һанаатай тэсэбэритэй ... 1985 оной апрель соо эхиеэ абаһан үйлэ ... мүнөө тодорон, зоной анхарал татажа бай... ...юумые дэмжэхэ зэргэтэйбди.

...арадай эртэ урда сагһаа хойшо тэмдэглэжэ ... болохо Сагаалганиие Арадай һайндэр гээд ...тоолодог болоһон ушар айхабтар ехэ удха ... хубилган шэнэдхэлгын шэрээһэн һайн ...эргүүдэй нэгэниинь болоно гэбэл багаханшье ... Юуб гэхэдэ, энэ һайндэрэй гүн удхань, гол ...ай эгээл һайн һайхан хараа бодолые, үзэл ...соогоо шэнгээжэ абанхай ха юм.

...божо гомдолоо, жүтоорхэл атаархалаа, үзэн ...мартажа, Сагаалганай үедэ бэе бэетээ уул...маршалха, бэлэг сэлэгээ барилсаха, һайхан бо...юбаалдаха, оюун сэдьхэлэйнгээ баялигые бэе ...н дэлгээхэ, үнгэрһэн жэлээ сэгнэн хараха, ...адалаа зүбшэн хэлсэхэ, уг унгияа онгилон то... заншалнуудаа тобойлгон харуулжа, буряад ...иин, хараа бодолой ялас гэмэ «шүрэнүүдые» ...үетэндоо дамжуулан ойлгуулха гээшэ Сагаал... ...һада онсо шанар олгодог байгаа гээшэ.

...о байдаг нүүдэл ёһоор ажаһуудаг буряадууд... ...харилсалгын, гансаардалга дабалгын онсо саг ...һаһа болодог байгаа гээ һаамнай, баһал бага... ...рахагүй. Теэд мүнөө сагташье хото газарай ...үүрэнээр хангагданхай байра соо ороод, бэе ...алгын «үлэн» байдалда ороногүйбди гэхээр

...эн түрүүн хүндэлхэ, үхибүүдтэ онсо анхарал ...зрые бүхы һайн юумээрээ хүндэлхэ, эрхим ...юулха ёһо заншал ниигүүлэсхы, энэрхы сэдь... ...дулаанай айхабтараар хомор болоһон мүнөө ...һатай, анхарал хандуулмаар, дээрэ үргэмөөр ...оно гээд тэмдэглэхэ шухала.

...иие хорилгын хүсэд үнгэрөөгүй байха үе ... Яруунын, Түнхэнэй, Ивалгын, Ахын болон ...аймагуудта Сагаалганиие һайндэрлэхэ талаар ...үй дүршэл хадаа урда сагай Сагаалганиие мү... бодото байдалтай нягтаар холбохо, шэнэ үд... арга боломжо олгохо аабза гэжэ һанахаар, ...а. Юуб гэхэдэ, эдэ аймагуудай нютагуудай, ...н сугларжа, хамтаараа сагаалхадаа, олон шэ... ...ые энэ һайндэрэй удхада нэмэһэн, нэмэдэг

...элгынгээ хэр зэргээр ябажа, түгэсхэлдөө ду... ...о хамтаараа хаража үзэнэ, ури унахын түрүү... ...дые обёороод, баясаха, элдэб мүрысөөнүү... ...тэба шадалаа туршана, арадайнгаа ёһо зан... ...гээнэ, наада, зугаа эмхидхэнэ, хүлэг моридойн... ...туршажа, солыень дуудана, ажалша, бэрхэ тү... ...шагай хүдэлмэриие хүндэлжэ, арадайнгаа эр... ...сагад гээд тэдэнээ соносхоно, аша габьяаень ...ада табина.

... Сагаалгамнай яһала эмхи гуримтайгаар, бэлэд... ...э үнгэрхэ харагтай. Юуб гэхэдэ, энэ хэрэгтэ ...оритой анхарал хандуулагдаа. Нэгэ бага хо... ...һаань, Сагаалганай һайндэрые тэмдэглэлгын ... энэ үйлэ хэрэгтэ зорюулагдаһан дуунуудай ...носхогдожо, илагшадынь һая тодоруулагдаа. ... Дашабыловай, Г. Чимитовэй бэшэһэн сце... ...озиторнууд А. Андреевэй, С. Улахановай, В. ...нууд Г. Чимитовэй, Г. Дашабыловай бэшэһэн ...газетын хуудаһануу д дээрэ толилогдожо, Са... ...дар эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа ...на, совет болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ ...ha, нэмэри боложо үгөө һаань, урдаа табиһан ...а дүүргэжэбди гээд хэлэхээр байна.

... февралиин 25-һаа эхилээд, Сагаалганда зо... ...хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ эхилхэнь. ...евай нэрэмжэтэ буряад драмын, оперо бо... ...академическэ театрнуудай, Соёлой ехэ, ехэ ор... ...зангууд дээрэ, спортын-соёлой комплекснуу... ...лой бусад гуламтануудай залнууд соо, хото, ...аймагуудай болон үйлсэнүүдтэ арадай бодото ...и, Сагаалганай сарюун һайхан наадан дэлгэрэн ...н һайхан һанал сэдьхэлэй, үнэн зүб һанаан бо... ...шууд хүсэл эрмэлзэлэй бодото гэршэ болохо ...энэр бултадаа найдана гээшэбди.

...ута техническэ мэргэжэлэй училищинуудта, ...сад эмхи зургаануудта, хүүгэдэй хүмүүжүүлэг... ...дта, зоной ажаһуудаг газарнуудта Сагаалганай ...н һайнаар эмхидхэхэ талаар бүхы хэмжээнүү... ...эгтэй. Тиихэдээ энэ һайндэрэй удха шанар, ма... ...ода ээлхэ ёһотой һуури, юундэ Арадай гээд ...тухайнь, Сагаалганай бодото түүхэ, үндэһэн ту... ...ндэ хэрэг байдал һайнаар мэдэн хөөрэхэ гээ... ...шухала.

...эмэй лекторнууд, соёлой эмхи зургаануудай ...шэд, партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, ...профсоюзай түлөөлэгшэд Сагаалган тухай асуу... ...алша коллективүүдтэ гараа һаань, тоб гэмэ то... ...ажабайдалтай холбоотой харюунуудые үгэхөөр ...айха ёһотой болоно гээшэ. Тиихэдээ Сагаалган ...республика соо ажаһуужа байһан бүхы үндэһэ ...ндэр болоно гэжэ ойлгуулха хэрэгтэй ааб даа. ...ай ёһо заншалнуудые, түрэлхи хэлые, литера... ...искусствые, аман үгын асари ехэ баялигые бү... ...арта үгэхэ гээшэ мүнөө тон шухала болоод бай... ...энэ зорилго бэелүүлхэ ябадалда Сагаалган са... ...үүри улам хүсэтэй түлхисэ үгэдэг болохо зэргэ... ... уламжалан, зохёохы ажалтанай, Уран зохёол... ...алистнуудай, Уран зураашадай, Композиторнуу... ...ийна ажал ябуулагшадай холбоонуудай түлөөлэг... ...нютагуудта гаража, Сагаан һарын һайндэрые тэн... ...эдэнь, бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой гэжэ ...е. Гадна манай эрдэмтэд хүдөө нютагуудаар яба... ...ганай бүгэдэ арадай һайндэр байһаниие айхаб... ...харуулан хөөрэдэг байгаа һаань, таарамжатай ...

...нүүдтэ ородой бэлые үдэшэлгын хэмжээ ябуул... ...лэ үнгэргэгдэжэ эхилхээ байна. Тиимэһээ Са... ...һайндэр хоёрые хамтадхажа, али нэгыень илган... ...ряадуудые нэ...дүүлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэй. Тии... ...ие үнгэргэлгын онол аргануудые, түхэл маягуу... ...эе, али алинидань оруулжа, баяжуулха шухала ...агүй хаш даа. Эндэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд ...иин хандаса харуулха зэргэтэй.

...й удха шанар сагай ошохо бүри улам тодоор ...байха. Юундэ! Юундэб гэхэдэ, «Бүгэдэ арадай» ...зэргэтэй болоходоо, буряад арадай улам нягта... ...дэнь, уг унгияа мэдэдэг болоходонь, угсаата... ...ын зан, түхэл шэнжэ залуу үетэндоо олгоходонь, ...олэйнгээ баян абдар уудалжа, олон жэлэйнь ...сүлөөлжэ, залуушуулые интернационалис, ...ёһо гуримуудта үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ... ...о нүлөө үзүүлхэ байһаниинь дамжаггүй ха юм. ...рын үедэ сарюун һайхан бодолоор, уян налгай ...ндэр сэхэ эрмэлзэлээр, һайхан мэдэрэлээр далик... ...эдээ хайшаагаар хандадаг байһанаа, хайшаагаар ...ажа байһан хэрэгтээ хандадагаа, орон соомнай ...эн үйлэ хэрэгүүдтэ хайша хэрэгээр, намда хабаа... ...дайраагүй хадаа хамаагүй гээд тоолодогоо шэнээр ... бодол зоной ухаан соо түрүүлхэ гээшэ мүнөө ... Юуб гэхэдэ, зомнай хэрээгы шэрүүн, эрид зантай ...ходо хэлэдэг болонхой гээшэбди.

...эһээ уламжалан хэлэхэдэ, үзэл сурталай талаар ... шиидхэбэри манай правительство абаа. Сагаал...гаан сэдьхэлтэнэй, сайхан бодолтоной, сэлмэг ...эй, арюун ухаатанай һайндэр боложо, Арадай ...зэргэнь үнэн бэеэ олохол байха.

...ар хүндэтэ нүхэд!

...ПУБЛИКЫН ГУРБАН МЯНГАТАНАЙ КЛУБАЙ ЗҮБЛӨӨН

...дэр Буряадай АССР-эй Мини... ...й Соведэй бага зал соо рес... ...н һаалишадай, һү һаалиин фер... ...й гурбан мянгатанай клубай ээл... ...углаан боложо үнгэрбэ. Үнеэн ... дунда зэргээр 4 мянган кило... ...а дээшэ һү абаһан һаалишад, ...н килограмм һү һааһан фермэ... ...даагшанар, ажахынуудай хүтэлбэ... ...д, мүн зарим РАПО-нуудай мэр... ...д энэ суглаанда уригдаа.

...углаае Буряадай АССР-эй Мини... ...эй Соведэй Түрүүлэгшэ, респуб... ...гурбан мянгатанай клубай тү... ...шэ С. Н. Булдаев нээгээ. Респуб... ...колхоз, совхозуудай, һү һаалиин ...нүүдэй, комплекснуудай, һаали... ...үнгэрһэн жэлдэ түйлаһан үрэ ...ал дээрэ тогтоходоо, иимэ клу... ...байгуулагдаһанһаа хойшо зургаан жэлэй хугасаа соо 3 мянгатанай клубай гэшүүд олошорһон байна.

Республикын һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй нёдондо жэлдэ бэелүүлһэн ажал хүдэлмэри, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, байгша ондо бэелүүлэгдэхэ хараа зорилгонууд тухай асуудалаар Бурятскагропромсоюзай Түрүүлэгшэ Н. Н. Найданов элидхэл хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан А. С. Свинкина, Кабанскын районой Хандалын совхозой һаалишан Л. А. Изюрьева, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дэдэ-Юрөөгэй фермые даагша Н. Ц. Данжеева, Зэдын районой «Октябрьский» совхозой фермые даагша Н. П. Топшеева, Ивалгын районой һуралсалай «Байгал» ажахын Түбэй фермые даагша В. М. Лубсанов, Зэдын районой «Заречный» совхозой директор Б. Б. Ванжилов, Прибайкалиин районой «Прибайкальский» совхозой директор М. А. Спиридонов хабаадаба.

Энэ суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Удаань суглаанда хабаадагшад 1990 оной «социалис мүрысөөнэй дүрим нэгэн дуугаар баталан абаа. Игэжэ байгша ондо республика дотор гурбан мянгатанай клуб тараагдажа, һаалишадай дүрбэн мянгатанай клуб байгуулагдаба. Суглаанда хабаадагшад байгша ондо сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилхэ талаар республикынгаа бүхы фермэнүүдэй коллективүүдтэ, һаалишадта хандаһан Хандалга абаа.

Хубилган шэнэдхэлгын замаар

ГҮНЗЭГЫ ХӨӨРЭЛДӨӨН БОЛОБОГҮЙ

Зүүн Сибиририн технологическа институдай нээмэл партийна суглаан hаяхан болобо. Институдай парткомой секретарь **О. А. Морозов** зүблэхэ зүйлдэ табигдаhан ори ганса асуудалаар «Партиин XXVIII съездын үзэмжэдэ табигдаха КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект тухай» элидхэл хээ.

КПСС-эй обкомой секретарь Л.-Ч. Нимаева, партиин горкомой үзэл сурталай hahagьe даагша В. С. Ларченко, КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь Г. А. Айдаев, институдай ректор, профессор Д. Ш. Фролов, Буряадай Эрдэмэй түбэй эрдэмтэ-секретарь Б. В. Данилов, СССР-эй арадай депутат С. Г. Шапхаев, энэ дээдэ hургуули дүүргээд, районой, городой предприятинуудта, эмхи зургаануудта ажалладаг хүдэлмэрилэгшэд суглаанда хабаадаhан байгаа.

Хубилган шэнэдхэлгын бэелүүлэгдэжэ эхилhэнhээ хойшо яhала ехэ саг үнгэрөө, гэбэшье оронаймнай экономикын hалбарида, социальна ба нацинууд хоорондын харилсаануудта, оюун ухаан бодолой талаар хэдэн арбан жэл соо тохёолдожо байhан асуудалнууд улам элеэр тобойжо гараба. Эдэниие бэелүүлгэдэ алдуунууд гаргагдаhан, дутуу дунданууд ушаруулагдаhан байха юм. Эдэ бүхы асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1990 он) Пленум стратегиез тодорхойлоо. Теэд энэ үедэ эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэд юу хаража, ямар юумэ хэжэ байгаа гээшэб?—гэжэ элидхэлшэ эхиндээ мэдүүлбэ.

Зүгөөр партиин ЦК-гай Платформын проекттэй танилсаад байхада, энэ документ соо эрдэм ухаанда түшэглэжэ, социально-экономическа асуудалнуудые шиидхэхэ тухай, эрдэм-техникын дэбжэлтэ тухай мүртэй юумэн хэлэгдэнэгүй гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Эрдэмэй хүсэ хэрэглээгүй hаа, хубилган шэнэдхэлгые яашье бэелүүлжэ шадахагүйбди.

Платформо соохи социальна программые элидхэлшэ тайлбарилхадаа, институдайнгаа байдалтай холбобо. Институднай hуралсалай корпусуудаар, лабораторинуудаар, хамтын байрануудаар, багшанар болон хүдэлмэрилэгшэд гэр байраар дуталдана. Нёдондо жэлдэ 140 квартиратай гэр баряа hэмди. Түрүүлэн хэлсэhэнэй үндэhөөр энэ гэр бүхыдөө манай хүдэлмэрилэгшэдтэ үгтэхэ ёhотой байhан аад, эсэсэй эсэстэ 50 процентыень городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитет таhа дүүрэжэ абаhан байгаа. Юун болоно гээшэб?!

Залуушуулай программа ашаг үрэ ехэтэй. Студентнэр институдайнгаа ниитын хүдэлмэоидэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Өөhэдөө өөhэдыгөө хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэр хубитаяа оруулдаг. Студентнэр ажалша коллективэй соведэй, эрдэмэй соведэй, факультедүүдэй соведүүдэй гэшүүд юм.

Саашадаа элидхэлшэ ЦК-гай Платформые зүбшэн хэлсэлгэhээ хадууржа, социальна асуудалнуудаар дашуурhан байгаа. Городой предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэн хэрэглэмжын эд бараан, мебель, автомобильнууд, хари гүрэнэй гарнитуранууд хубаарилагдадаг. Гэбэшье ВСТИ-гэй 1500 багшанар болон хүдэлмэрилэгшэдтэ юуншье хүртэдэггүй. Гэр байра хубаарилгые гуримшуулан hайжаруулха шухала.

Эдэ бүгэдэнhөө уламжалан, hаяхан Буряадай Эрдэмэй түбтэ болоhон суглаан дээрэ табигдаhан асуудалда тогтобо. КПСС-эй Буряадай обкомой бюродо, хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ талаар тэрэнэй түхэл янзанууд болон онол арганууда этигэлээ баража, тэдэниие тушаалнуудhаань буулгаха эрилтэ республикын Эрдэмэй түбэйхид табяа hэн. Тиин ээлжээтэ бэшэ областной партийна конференци зарлаха шиидхэбэри ебаз гэжэ хэлэбэшье, эдэ асуудалнуудаар өөhэдөө ямар хараа бодолтой байhанаа харуулбагүй.

КПСС-эй обкомой хүдэлмэридэ кадрова асуудалнуудаар ехэ дутагдалнууд бии. Эдэ бүхы дутуу дунданууднhаа уламжалан, ямар нэгэн тушаал эзэлжэ байhан КПСС-эй гэшүүн тухай бэшэ, харин бүхы парти тухай хангалтагүй hанал бодол бүрилдэдэг, хөөрэлдөөн гарадаг байна.

Айхабтар орёо хурса мүнөө үедэ партиин нэрэ хүндые hэргээхэ, энэрхы ёhото, демократическа социализм байгуулха гээшэ гол зорилгомнай болоно. Тиимэhээ КПСС-эй XXVIII съездэ hайнаар бэлдэхэ ёhотойбди гэжэ элидхэлшэ түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, элидхэл яаралтайгаар бэлдэгдэжэ, гүнзэгы удхагүй, хоорондоо холбоо муутай байхаhаа гадна, эрдэм ухаанай үндэhэ hуури дээрэ бэшэ, харин ажаhуудалай асуудалай хэмжээндэ сонотоhон байгаа.

Технологическа институдай экономикын кафедрые даагша, экономикын эрдэмэй доктор **Н. И. Атанов** элидхэл тушаа түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Мүнөө манай орон дотор боложо байhан хүдэлөөе hаатуулха зорилготойгоор үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын үйлэ хэрэгүүд үүдхэгдэнэ. Митинговo демократи hамаргаа татахаhаа, үймөө хүлгөө үүдхэхэhээ, эмхи гуримгүй байдал тогтоохоhоо ондоо юумэ үгэхэгүй байна.

Платформын III бүлэг соо партиин ажал ябуулгада өөhэдын хараа бодол үгтэбэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Экономикые үзэл сурталтай яашье холбожо болохогүй. Юундэб гэхэдэ, ямаршье байгуулалтада экономико өөрын жамаа ёhоор хүгжэдэг гээшэ.

КПСС-эй обкомой бюрогой мүнөөнэй бүридэл экономическа политикые бэелүүлжэ шадахагүй байна. Кадрнуудые шэлэжэ олоод, зүбөөр тааруулан табиха асуудал муугаар шиидхэгдэнэ. Кадрнуудые хүмүүжүүлжэ шаданагүйбди. Бии байhан кадрнуудтаа хайша хэрэгээр ханданабди. Энээнhээ уламжалан, нүхэд Потапов, Тугутов, Танганов болон бусад ондоо тээшээ ошохо баатай болонхой.

Удаань СССР-эй арадай депутат **С. Г. Шапхаев** ендэртэ гаража, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевто, КПСС-эй гэшүүдтэ, Буряадай АССР-эй ажалшадта манай республикын партиин ветерануудай эльгээhэн нээмэл бэшэгые уншаба. hүүлээрнь КПСС-эй обкомой бюродо этигэлээ бараhан Буряадай Эрдэмэй түбэй суглаанай тогтоол сэг соогоо абтаа, ганса-гансаараа дэбжүүлэгдэhэн кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэгүй гэжэ тэрэ мэдүүлээд, ёhо бусэ эмхинүүдэй, мэдээсэлэй-политическэ түбэй ажал ябуулга тухай, Буряадай соёлой түбэй мүнөө хүрэтэрөө бүридхэлдэ абтаагүй байhан асуудалнууд тухай тогтобо.

КПСС-эй түүхын кафедрын багша, түүхын эрдэмэй кандидат **Л. В. Курас** үгэ абахадаа, партиин Платформын проектдэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо, шэнжэлhэн байгаа. Тиихэдээ өөрын хэдэн хараа бодолнуудые харуулаа, тодорхойлоо, тобшололнуудые хээ. Хэрбээ 1,5—2 жэлэй урда тээ иимэ документын баталагдан абтаа hаа, бүришье саг соогоо, ашатай туhатай байха hэн. «Соведүүдтэ—засаг, хүдэлмэришэдтэ—фабриканууд, таряашадта —газар» гэhэн уряа лозунгые В. И. Ленин 1917 ондо соносхоо hэн. Теэд энэнь мүнөө болотороо бэелүүлэгдээгүй. Тиин мүнөө тэрэнэй лаб бэелүүлэгдэхэ байhаниинь Платформын проект сооhоо харагданагүй. Парти зонхилхы үүргэеэ алдахагүйе оролдоно. Хоёрдохи бүлэгэй СССР-эй Конституциие дабтана, гурбадахи бүлэгэй нэгэдэхи б ү л э г т э зүришэнэ. Юрэдөөл, ушар иимэhээ Платформын проектые бүлэг бүлэгөөрнь зүбшэхэ, хаража үзэхэ хэрэгтэй.

Гуманитарна эрдэм hуралсалай кафедрые даагша, профессор **Д. Ж. Батуев** үгэеэ эхилхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектые hайшааба. Албан хойрог, зандаран зонхилолгын социализмhаа энэрхы ёhото, демократическа социализмда орохо зэргэтэйбди. Эрдэм ухаанай шухала зорилгонуудые шиидхэнгүй, манай общество урагшаа дабшажа шадахагүйл. КПСС-эй обком дээдэ hургуулинуудай, тусхайлбал, манай институдай эрдэм ухаанай хүсые хүгжөөлгэдэ анхаралаа багаар хандуулна гэжэ Даша Жимбиевич онсолон зааба.

— Платформын долоодохи бүлэг соо хуули ёhото гүрэниие байгуулха тухай хэлэгдэнэ. СССР-эй Верховно Совет, Министрнүүдэй Совет, сүүд хадаа бэеэ дааhан байдалтай байха ёhотой, Хиналтын ёhо гуримые шэнжэлхэ хэрэгтэй. Энэ ушар Платформын проект соо дүүрэнээр харуулагданагүй. Хиналтын зургаание байгуулха тухай Ленинэй сургаал hургаал бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Партийна хиналтын комитет болон Центральна шалгалтын комиссиие нэгэдүүлжэ, Центральна хиналтын комиссиие байгуулха шухала,—гэжэ КПСС-эй түүхын кафедрын доцент, түүхын эрдэмэй кандидат **В. Д. Мункоев** хэлэбэ.—Тиигэбэл КПСС-эй ЦК-гай секретарьнарай, бусад тушаалтадай хүдэлмэриие хинажа, шалгажа болохо байна. КПСС-эй обкомой бюрогой бүридэлые тушаалhаань буулгаха гээшэ коммунистнуудай ажал ябуулгын онол арга бэшэ гэжэ hананаб. Юундэб гэхэдэ, тоосоото-hунгалтын конференци болотор дан бага саг үлөө бшуу.

Органическа химиин кафедрын доцент, химиин эрдэмэй кандидат **Э. Г. Шапхаев** үгэ абахадаа, манай республика дотор, манай дунда хубилган шэнэдхэлгэ бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ мэдүүлбэ. Буряадай Эрдэмэй түбтэ болоhон суглаанай тогтоолые манай кафедрын партийна эхин организаци hайшаан дэмжээ. Партиин гэшүүнэй түлбэриие 1 процент болгохо, гэшүүдэй түлбэриин 50 процентые эхин организацинуудта үлөөхэ шухала гэжэ тэрэ дурадхаба.

Суглаанай түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой секретарь **Л. Ч. Нимаева** тобшохон үгэ хэлэжэ, партиин обкомой бюрогой хүдэлмэриие хатуу шангаар шүүмжэлhэн, гэмнэhэн ушарые наринаар шалгаха хэрэгтэй, тиигэхын тула тусхай комисси байгуулха шухала гэжэ тэмдэглээд, сугларагшадай асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр харюусаба. Тиихэдээ парти доторой, общество соохи байдалда, тохёолдожо байhан зорилгонуудта бүтэмжэтэй hайнаар, hайнаар, болгоомжотой наринаар, бодомжотойгоор хандажа, али бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ ёhотойбди гэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар тогтоолой абтаха сагай хүрэжэ ерэхэдэ, хүлеэгдээгүй, hанаа заяанда ороогүй ушар болобо. Суглаан тогтоол баталан абаха аргагүй байшоо — институдай партийна организациин 197 гэшүүдэй оройдоол 84-ниинь дуугаа үгэлгэдэ хабаадаа бшуу. Иимэ ехэ эмхиин парткомой, коммунистнуудай мүнөө үеын тон шухала, гүнзэгы удхатай документын проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ хайша хэрэгээр хандаhые, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлгүй, нэн түрүүн КПСС-эй Уставые сахидаггүй, хара амяа хараhан ябадалаараа партиин нэрэ хүндые буурулжа байhые, партийна эхин организацида хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин hулаар табигданхай байhые энэ ушар харуулаа. Институдай факультедүүдэй партийна эхин организацинуудай бюрогой, энэ дээдэ hургуулиин парткомой гэшүүд суглаанай дүнгүүдhээ зүб тобшолол хэжэ, шухала хэмжээнүүдые абаха ёбза гэжэ hанагдана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

«Шэнэ Үдэ» газетын редакциин, районой типографиин хамтын нээмэл партийна суглаан болобо. Партийна организациин секретарь, тус газетын редакторай орлогшо Л. М. Цыремпилов оролто үгэ хэлэжэ, Буряадай эрдэмэй түбэй партийна суглаанай тогтоолтой сугларагшадые танилсуулаа.

Энэ тогтоол тухай hанамжаяа хэлэхэ хүн олон байгаа.

НЭГЭН ДУУГААР ДЭМЖЭБЭ

— Минии hанахада, тус эрдэмэй түбэй коммунистнуудай табиhан асуудал тон зүб гэхэ байнаб. КПСС-эй Буряадай обкомой бюроо тараах гэhэн дурадхалые дэмжэнэб. Жэшээнь, нёдондо СССР-эй арадай депутадаар дэбжүүлэгдээд, hунгагшадтала уулзахаяа ерэхэдээ, А. М. Беляков ямаршье бэлэдхэлгүй, холын хараатай программашьегүй байhанаараа районой түбэй соёлой байшан соо сугларагшадые гайхуулаа hэн. Энэ уулзалга дээрэ үгтэhэн асуудалнуудташье эли тодо харюу үгэжэ шадаагүй. Уулзалгада ерэhэн олон зон сэдьхэлээ ханангүй ошоо бэлэйбди. Кадрнуудые зүбөөр шэлэжэ табиха гэhэн асуудалшье баhал мүнөө үедэ манай республикада тон хурса болонхой. Эндэ үшөө нэгэ жэшээ дурдаха hанаатайб. Манай районой Хасууртайн совхозой директор байhанаа, РАПО-гой түрүүлэгшэ болоhон, эндэшье үни хүдэлэнгүй КПСС-эй обкомдо абтаhан А. М. Шевченко тухай хэлэнэб. Нэгэ газартаа баhал үни хүдэлэнгүй тэрэ мүнөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо болоод байна. Ажалай дүршэл багатай энэ хүн ямар габьяатай, яажа районой хүдөө ажахые хүгжөөhэн хадаа иимэ үндэр хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдээ гээшэб! Иимэ хүнүүдэй хүтэлбэрилхы тушаалда байhан үедэ хубилган шэнэдхэлгые бэелүүлхэ талаар урагшаа алхам хэгдэхэгүй,—гээд, ажалай болон дайнай ветеран А. Ж. Шангин хэлэбэ.

— Бишье эрдэмэй түбэй суглаанай тогтоол дэмжэнэб. Республика соо, тэрэ тоодо манайшье райондо буряад хэлэ заалга болюулагдаhан байгаа гэжэ булта мэдэнэбди. Энэ хадаа манай арадай соёлой хүгжэлтэдэ аргагүй ехэ хохидол үзүүлээ. Оройдоо ород айлай үгы нютагуудта буряад үхибүүд ород хэлэн дээрэ ном заалгажа эхилдэг байгаа ха юм. Энээндэ Модогоев, Бадиев, Похосоев гэгшэд гэмтэй гэжэ урданьшье хэлсэгшэ hэн. Харин мүнөө энэ суглаан дээрэ тэдэниие сэхэ нэрлэбэ гээшэ. Манай арадай түүхэдэ энэ мартагдахагүй. Тус асуудалда зүб сэгнэлтэ үгтэхэ ёhотой,— гээд Г. М. Дашацыренов хэлээ.

Тиихэдэ газетын редактор Е. Б. Манзаев Буряадай обкомдо хүдэлхэ үедөө бэрхэеэ харуулаагүй Молитвиниие партиин ЦК-hаа дуудаха, Л. В. Потапов, В. Б. Саганов гэгшэдые асаруулха асуудал тон зүб, тэрэниие дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээ.

Буряадай эрдэмэй түбэй партийна суглаанай шиидхэбэриие дэмжэхэ тухай тогтоол нэгэн дуугаар баталагдан абтаба. Тус суглаанай шиидхэбэри Буряадай эрдэмэй түбтэ эльгээгдэхэ юм.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

2000 он: айл бүхэндэ амяр

ХОЁР О... ХАНДА...

Ажалшадай hуудал байдал эрид hайжаруулха, нэн түрүүлэн социальна асуудалнуудые шиидхэхэ гэhэн зорилго табигданхай. Ажалша коллективүүд, партийна, профсоюзай организацинууд, хүн бүхэн энэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха ёhотой.

Айл бүлэ бүхэниие богони саг соо амяараа байратай болгохо гэhэн хүсэл тон дэмбэрэлтэй. Энэ талаар нютагай Соведүүд, депутадууд, ажалша коллективүүдэй гэшүүн бүхэн аргагүй ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаха зэргэтэй.

Энэ харюусалгатай хэрэгтэ ехэ анхаралтайгаар хандажа, арга боломжонуудаа сүм хэрэглээ hаа, ашатай байха. Байрын гэрнүүдые олоор бариха энэ шухала асуудалые зүб тээшэнь шиидхэхын тула Хойто-Байгалай районой ажалша коллективүүд, нютагай Соведүүд хэр оролдолго гаргана гээшэб? Хараад үзэе. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив 10 мянга гаран х ү н h ө ө бүридэнэ. Эдэнэр БАМ-ай барилга хэхэ, түгэсхэхэ тон харюусалгатай хүдэлмэридэ хабаадалсажа, энэ ажалаа дүүргээ. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэри бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа. Энэл коллектив БАМ-ай барилгада олон миллион түхэриг ашаглаhан, ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэhэншье hаа, hуудал байдалаа hайжаруулха тушаа hаналаа ехээр табяагүй юм. Эндэ хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга hануулмаар. Тиимэhээл транспортна барилгашадай олониинь мүнөө болотор дулаан зохид байрагүй зобожо ябана.

Өөрынгөө хүсэ шадалаар бариhан багахан гэрнүүд соо, үгышье hаа, вагон-гэрнүүд соо мүнөө болотор байна бшуу. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн, зунай аяма халуун гэжэ илгангүйгөөр БАМ-ые барилсаhан хүдэлмэришэдтэ болбосон түхэлтэй байра олоор барижа түбхинүүлхээр болоо.

hүүлэй мэдээгээр, трестын 3000 хүдэлмэришэд байраяа hайжаруулха ээлжээндэ бэшэгдээд байна. 2000 он болотор айл бүхэниие амяараа байратай болгохын тула трестын хүдэлмэришэд жэл бүри 300—320 айл бүлын нүүжэ орохо гэрнүүдые бариха зэргэтэй. Үнгэрhэн жэл эдэнэр 5371 дүрбэлжэн метр талмай байра ашаглалгада тушааhан байна. Энэмнай үшөөл бага гээшэ. Трестын дэргэдэ залуушуулда гэр байра бариха бүлэг эмхидхэгдэhэн юм. Залуушуул Тайшедэй гэр барилгын комбинадта ошожо, томо панельнэ ханануудые өөрынгөө гараар хэжэ асаруулhан юм. 127 квартиратай гэрэй hуури табигдаад, бодхоогдожо байнхай. Гэбэшье трестын хүтэлбэрилэгшэд залуушуулай үүсхэлдэ ямаршье дэмжэлгэ үзүүлнэгүй. Угайдхадаа заримдаа hаад хэнэ. Гэрэй барилгада hомологдоhон мүнгэн ондоо объектнүүдэй барилгада заримдаа эльгээгдэшэнэ. Гэхэhээ гадна үшөө нэгэ иимэ шалтагаан бии. Северобайкальск хотодо саашадаа байрын гэрнүүдые үргэлжэдэнь олоор барихын аргагүй болоод байна. Уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй хоёрдохи ээлжээн баригданагүй бшуу.

Трестын коллектив сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилга эхилхэ аад, мүнөөшье болотор хэмжээ абаагүй байhаар. Энэ асуудал элдэб суглаанууд дээрэ юрэл харагдажа үзэгдөөд үлэшэнэ.

Трестын хүтэлбэрилэгшэд өөhэдөө байрын гэрнүүдые барилгада анхарал багаар хандуулдаг аад, бэшэ коллективүүдтэ энэ хэрэгтэнь hаад хэдэгын голхормоор. Сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилгын байгша ондо эхилэгдээгүй hаань, гайтай байдал тогтохонь гээшэ.

Байгша ондо Северобайкальск хотодо 300 айл бүлын орохо гэр ашаглалгада оруулагдаха юм. Эдэ гэрнүүдэй саг болзортоо ашаглалгада тушаагдаха хэрэгэй түлөө харюусалгаяа трестын коллектив гүйсэд мэдэрхэ ёhотой. Эдэнэртэ мүнгэншье, барилгын материалшье барилга хэхэ хүдэлмэришэдшье бии. Теэд хүдэлмэришэдэйнгөө hуудал байдалаар үшөөл гүйсэд hонирхоогүй, тэдээн тээшээ нюураараа эрьежэ харагүй зандаа. hанал бодолоо иигэжэ хубилгаагүй сагтаа ямар үрэ дүн гарахаб даа. Хойнотожо, оройтожошье hаань, дутагдалнуудые усадхахаар болоо.

Барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин коллектив «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллективhээ алишье талаараа ямаршье илгаагүй байдалтай. Эдэмнай тоннельнүүдые баридаг ажалтай гээшэ. Тус управлениин хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө hуудал байдалай амин шухала асуудалнуудта анхаралаа аргагүй табидаг юм. Байрын гэрнүүдэй, социально-соёлой объектнүүдэй барилга эхилхэ арга олоод байдаг. Управлениин коллективтэ ороhон хүдэлмэ-

hАРА ХАХАДААР УРИД

Хүрбын совхозой мал ажалшад байгша оной нэгэдэхи кварталда мяханай комбинадта дүн хамта 319 центнер мяха тушааха гүрэнэй захилтай байhан юм. Үнгэрhэн неделиин hүүл багаар тус ажахын малшан энэ хараа зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлhэнээ мэдүүлбэ. Совхозой урдаа хараха мал адуулагша Д. Б. Аюшеева энэ түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулаа. Тэрэнэй даадаг гүүртын хашарагууд «эрхим» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаhан байна. Тусхайлан хэлэбэл, мяханай комбинадта тушаагдаhан мал бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 400 килограмм татаа.

Е-Д. МАНЗАЕВ.
Хориин район.

ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОБО

Түмэрэй хаядаhа, үлэгдэлнүүдые суглуулжа, гүрэндэ тушаахын түлөө республикын районуудай ажалшад социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэн байна. Мүрысөөнэй гуримай ёhоор нэгэ кварталай удаа дүнгүүдынь согсологдодог юм.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет 1989 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгүүдые согсолжо, эрхимлэгшэдые тодоруулба. Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой ажалшад хара түмэрэй үлэгдэлнүүдые, хаядаhа суглуулха гүрэнэй захил 106,3 процент дүүргэжэ, бусад районууд сооhоо эгээл үндэр дүн түйлаа. Тиигэжэ социалис мүрысөөндэ илаланда тоологдожо, тус район дамжуулгын Улаан тугаар, 400 түхэриг мүнгэн шангаар шагнагдаа. Арадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. П. Быков эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулhанайнгаа түлөө мүн лэ мүнгэн шангаар урмашуулагдаа.

Манай корр.

СЭБЭР ОЛЗО — СЭХЭ АЖАЛhАА

Жолоошодой аян замдаа гаража ошохоhоо урид, үглөөгүүр эртэ Баргажанай автотранспортна предприятида ерэжэ бэлэйбди. Газаа хэрэнхышэг. Тэнгэриин хаягаар hүүлшын одо мүшэд бүдэхеэр ониб-аниб гэлдэн, бэе бэедээ эмниhээр. Эгээл энэ үедэ холын замда энэ үдэртөө мордохо АТП-гэй ашаанай зарим автомашинанууд, автобусууд гаражнуудhаа гаргагдажа байгаа hэн.

Баргажанай АТП районой промышленна түрүү предприятинуудай тоодо ороhоор үнинэй. Жэшээнь, предприятиин коллектив үнгэрhэн жэлдэ 220 мянган түхэриг сэбэр олзотой гараа hэн. Иигэжэ ашаа, хүн зониие зөөхэ түсэб холо үлүүлэн дүүргэhэн юм.

Баргажанай, Хурамхаанай харгы заhабарилга-барилгын управленинуудтэ, нефтебазада, бэшэшье предприятинуудта эндэхи жолоошод түхэреэн жэлэй туршада ашаа зөөнэ. Тиихэдэ автобусуудай жолоошод Хурамхаанай, Баргажанай районуудай hууринуудаар, мүн Улаан-Үдэ хото хүрэтэр хүн зониие иишэ тиишэнь зөөдэг.

Иигэжэ hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада түсэбэй ёhоор 1147 тонно арадай ажахын ашаан зөөгдэхэ байhан аад, энэнь 112 тонноор үлүүлэгдээ. Гадна автобусуудай жолоошод эдэ дүрбэн жэлэй туршада хүн зониие зөөжэ, түсэбэй ёhоор предприятиингаа жасада 1962 мянган түхэриг мүнгэ оруулха байhанаа, 2278 мянган түхэригтэ хүргөө. Гэхэтэй хамта дүрбэн жэл соо сэбэр олзо оруулха түсэб 130,4 процент дүүргэгдээ.

Эдэ бүхы ашаг олзын ажалаар лэ олдоhониинь мэдээжэ. Энээн тухай АТП-гэй начальник А. А. Григорянтай хөөрэлдэнэбди.

— Предприятиимнай автобусуудай 44 жолоошод хоёр бригада боложо хубааралд, хоёр районд, мүн Улаан-Үдэ хото руу хүн зониие үдэр бүри зөөнэ. Ажалынь хүнгэн гэхээр бэшэ. Харгынууд муу. Зарим жолоошоднай рейсдэ гарахадаа, 1—2 хоножо ерэнэ. Гадна предприятиимнай жолоошодто, бэшэшье хүдэлмэришэдтэ Баргажан hууринда гэр байра ходол дуталдадаг юм. Хэды тиигэбэшье hаань, арга шадалаараа эдэ бүхы асуудалнуудаа шиидхэхые оролдонобди. Гэхэтэй хамта, коллективнай 1988 оной эхинhээ ажахын тоосооной гуримаар ажаллана. Ажалаа энэ гуримаар эмхидхэhэнэй ашаар экономическа, социальна бүхы асуудалнуудые шиидхэжэ шадахагүй байнабди. hүүлэй үедэ гүрэнэй предприяти тухай ехэ хэлэгдэнэ, энэ талаар тусхай Хуули баталагдаhан байна. Теэд энэ Хуули манай предприятида хүсэд hайнаар хэрэглэгдэнэгүй. Өөhэдынгөө олоhон мүнгөөр өөhэдыгөө хангаха асуудал манай урда табигдаха ёhотой. Иимэл ушарта урдаа хараалhан ямаршье зорилгонуудаа амжалтатай бэелүүлжэ шадаха байнабди, — гэжэ АТП-гэй начальник Амбарцум Антонович хөөрэнэ.

Автобусуудай жолоошодой хоёр бригадые М. И. Новоженов, коммунист В. А. Башаров гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Жолоошод Н. И. Шадрин, М. М. Загрутдинов, М. А. Реховский, Л. П. Балуев, В. А. Башаров, М. И. Новоженов, А. И. Цивилев, А. Н. Городецкий, В. И. Цивилев, О. С. Коновалов, бусадшье hара бүри түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна хүн зониие hайнаар хангахые оролдоно.

АТП-дэ ашаанай автомашинануудай табан бригада хүдэлнэ. Жолоошод В. Н. Лобыцин, Н. П. Молчанов, Б. А. Бронников, А. А. Коновалов, Н. Н. Филиппов, А. П. Белокопытов, А. Е. Колмаков, Г. Е. Костенюк, П. М. Ожигов, Г. И. Хафу, бусадшье hара бүриингөө, жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Жэшээнь, түрүү жолоошод Георгий Хафу, Геннадий Костенюк, Алексей Шелковников, А. П. Белокопытов, В. Н. Любицын, А. Е. Колмаков ашаа зөөхэ талаар үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэб 125—156 процент дүүргэhэн байна.

Бидэ А. А. Григорянтай предприятиин гаражнууд, цехүүд, мастерскойнууд соогуур ябажа, жолоошодой ба заhабарилагшадай ажал, хүдэлмэритэй танилсабабди. Хажуу тээhээ ямаршье туhагүйгөөр, өөhэдынгөө хүсөөр бүхы техникээ заhабарилдаг цех соо орохо доминай, Н. П. Реховский автобусой двигатель задалжа байба. Хажууднь задалаатай хэдэн иимэ мотоорнууд хэбтэнэ. Тиихэдэ И. И. Чирковой автомашинануудай агрегат заhабарилхые hонирхон харабабди. Гагналгын цех соо Сергей Шаликов юушьеб гагнажа туха сүлөөгүй байба. Электрик-аккумуляторщик Виталий Петригэй хүдэлмэрилжэ байhан газарта элдэб янзын оньhон түхеэрэлгэ дүүрэн хэбтэнэ.

Заhабарилагшадтай, жолоошодтой хөөрэлдэнэбди. Ажал, хүдэлмэри, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухайгаа хөөрэхын орондо орон дотор боложо байhан үйлэ хэрэгүүдээр hонирхоно. Ойлгосотойл даа. Политическэ ажабайдалаар hонирходоггүй хүн мүнөө бии юм ээл?

Мүнөө нэгэ доро 23 автомашинын байха шэнэ гараж баригдана. Энэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха юм. Тиихэдэ үнгэрhэн жэлдэ предприяти өөрынгөө мүнгөөр жолоошодой байха хоёр гэр баринхай. Харин урзанда дүрбэн айлай байха гэр ашаглалгада үгтөө бэлэй.

Баргажанай АТП-гэй ажал хэрэгүүд иимэл даа.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Моторист Н. П. Реховский. 2. АТП-гэй захиргаанай байшан. 3. Автобусой жолоошон В. А. Башаров.

АГА, ОНОН *нютагуудаар*

Зүдхэлиин «Родина» колхоз Дулдар... hалбаритай, эгээл томо ажахынуудай н... үхэр мал харууhалагдана. Ниитын мал... 4 hарын дүнгөөр мүнөө ажахыда үхэр ... далда ондо орожо байна. Гүүртэ бүхэн... шэмынгээ талаар олон ондоо үхэр мал... лагдана.

Жэшээлхэдэ, И. Ивановой даадаг гүү... рэг соо 22 үнеэн, 49 гунжан худхарш... дажа байгаа. Эндэ гунжадай тугаллаж... рэ дүтэ наhша харагдаагүй. Тугалнууд... тэн байрада байлгаhанhаань боложо, ... Ашаг шэмэ багатай, хүсэ шадалгүй мал... дэ мал хооллуулха хүдэлмэри тон хан... дэнэ. Таряа талханай зүйл үгтэнэгүй, ... Малда хохир хэбтэри дэбдигдэнэгүй.

Б. Нимбуевай харууhалдаг гүүртэдэ 9... ондо оруулагдана. Эндэ баhал тугал ... гүүртэдэ абтаhан тугалнуудые байлг... Б. Буянтуевай даадаг гүүртэдэ бүри ... вариин 10 болотор 78 үнеэн түрэhэн ... торнуудай өөhэд хоорондоо үгэеэ ой... боложо, нарай малынь тугалшадта даа... гаа hэн. Бусадшье гүүртэнүүдтэ иимэ ... лэгдээ.

— Зүдхэлидэ мал үсхэбэрилхэ hал... гээгдэлдэ оронхой. 1950 гаран онуудай ... шэд мүнөө хубилалтагүй байhаар,— гэж... теринарна врач А. Д. Токуренов hанаа... тай юумэниинь гэхэдэ, малшадай дунд... данхай. Зүгөөр, колхозой хүтэлбэрилэ... табинагүй. Жэшээлхэдэ, үхэршэн И. Ива... тэжээл хэжэ үгэхэ 10-аад хобоо хобто... hэн. Тэрээниие үхэршэн өөрөө заhабар... шанда заhабарилха сэдьхэлшье, hэшхэл...

Үе-үе болоод лэ «Родина» колхоздо... цехэй начальник, фермые даагшад hэл... хон болзорто колхоздо техник-үрэжүү... олдоогүй юм.

hүрэг үхэр малай шэнэ дал хүсэд ... Бидэнэй тэндэ ябаhан үдэр 100 шахуу ... байгаа hэн. Зүгөөр, үнеэн бүхэнөө онд... хеэрхын түлөө колхоз 1,5 мянган түх... гээшэ. Үнеэдэй хуушан дал соошье хо...

Колхоз малайнгаа үүлтэр hайжаруул... хашарагуудые ондоо тээhээ худалдажа... рэглэнэгүй. Эдэ малынь мүнөө үедэ элд... данхай. Хойшодоо Зүдхэлиин малшад ... саэр хандабал, малайнгаа үүлтэр hай... ехээр абажа бирахагүй. Мүнөө колхоз... дэшэлнэгүй. Гүрэндэ hү эльгээхэ захи... дүүргэжэ шадаагүй. Хойшодоо энэ хэбэ... лэйнгээ урагшагүй байдалые дахаад даб...

Гүрэндэ эльгээгдэhэн hүнэйнгөө шана... хандуулхаар болоо. Жэшээлхэдэ, 1989 ... бүхы hүнэйнгөө оройдоол 51 процент... гүрэндэ эльгээhэн юм. Эндэ үнеэн бүри... мүн тэрэнэй шанар районой дунда зэр... шолонхой.

«Родина» колхозой түрүүлэгшын орло... дүүлhэнэй ёhоор, элирүүлэгдэhэн эдэ ... усадхаха хэмжээнүүд абтажа байна. Фе... шинимаев үхэр мал үсхэбэрилхэ цехэй ... добо. Ветеринарна врач мэргэжэлтэй энэ... лени найдана. Мүн эндэ фермые даагш... логдобо. Үхэршэн Б. Буянтуевай шэнэ ... жуулан үгтэбэ. Нүхэр Нимбуевай гүүртэ... галнуудтайгаа hү hаалиин фермэдэ дамж... дарагдаhан сенаж үнеэдтэ үдэр бүри ... лобо. Нүхэр Ц. Жаповай мэдүүлhэнэй ... хоздо ниитын малай үбэлжэлгые эмхитэй... ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ хүдэлмэ... арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Р... лиин, илангаяа үхэр мал үсхэбэрилхэ це... хинан шалгажа байха болобо.

Эдэ бүгэдэдэ эрид хэмжээнүүдые ниит... эхиндэ абтаhан hаань, ажахын энэ hалба... гүүдтэй байхагүй hэн.

Арадай кандидадууд

«...ДУУДЫЕ ДҮҮРЭН ЭРХЭТЭЙ БОЛГОХО»

...байкалиин национально-тер-
...и округһоо РСФСР-эй ара-
...дидадаар 11 хүн дэбжүүлэг-
...эниинь — мүнөө үедэ СССР-
...гай элшэн сайдай экономи-
...тник В. Б. Саганов болоно.
...хэн түрэл Түнхэн нютагтаа
...ые даагшаар хүдэлжэ, ажа-
...экипэзд, совхозойнгоо аха-
...ектор байһан, удаань район-
...еспубликада ажахын болон
...илхы органуудта дэбжүүлэг-
...н жэлдэ Буряадай АССР-эй

Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр хүдэлһэн хүн юм.

Бэлигтэй бэрхэ, дүршэл шадабари ехэтэй, эрдэм мэргэжэл түгэс, юумэ бүтээсэтэй хүтэлбэрилэгшэ байһан, ёһотойл үнэн сэхэ, арюун сэбэр ябадалтай коммунист гэжэ тэрэниие республикын ажалшад һаһала мэдэхэ. Олоной аша туһада үнэн оролдожо ябадаг хадань хүн зон тэрэниие хүндэлдэг, сэдьхэлэй һайхан үгэнүүдээр дурдан байдаг гээшэ.

Һаяхан манай корреспондент М. НАМЖИЛОВ В. Б. САГАНОВТАЙ уулзажа, хэдэн асуудалнуудта харюусахыень гуйһан байна.

Саашань республикын экономическа талаараа бэеэ даанхай болоод байгаа һаань, нютагай ажахын тоосооной гуримые, кооперативна, арендна харилсаа гэхэ мэтые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ аргатай болохо байна. Гадна мантай хүршэ область, республиканууднай, мүн Монгол, Хитад, Япон оронуудтайшье аша туһатай харилсаа холбоо, худалдаа наймаа эрхилхэ аргатай болохобди.

— Нютагай Соведүүдтэ али бүхы эрхэ олгохо, мүнгэ зөөритэй болгохо гэнэбди. Энээниие хайшан гээд бэелүүлхэ гээшэбты?

— Хүдөө нютагуудые, тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха, илангаяа ядуу түлюүр байдалтай зондо туһалха гэхэдэ, мүнгэ зөөри хүсэн дуталдадаг. Ушарынь юуб гэхэдэ, нютагай Соведүүдэй бюджедтэ гүрэнэй бюджедһээ оройдоол 0,8 процент мүнгэн оруулагдана. Хэрбээ хүдөөгэй зоной талые хараха, тэдэнэй һуудал байдалые һайн болгохо гээл һаа, гүрэнэй бюджедһээ адагынь 40—50 процентые нютагай Соведүүдэй мэдэлдэ үгэхэ шухала гэжэ тоолоноб. Юрэдөөл, Соведэй зургаанууд дороһоо дээрээ хүрэтэрөө мүнөөнэйхиһөө тад ондоо болгогдохо зэргэтэй.

Хуулиин абтаад байхада, тэдэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ тушаа бүхы зоной, илангаяа депутадуудай, эдэбхи үүсхэл гаргажа, эршэмтэйгээр хүдэлөөгүй һаань, баһал юумэ урагшаа түргэн ябахагүй. Тиимэһээ мүнөө болохо һунгалтада юумые һайн мэдэхэ, ажал хэрэг бүтээжэ шадаха хүнүүдые депутадуудаар һунгаха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

— Хүн зониие эдеэ хоолоор хангаха хэрэг мүкоо эгээл хурса, хэрёо бэрхэтэй асуудалнуудай нэгэн болонхой. Жэшээнь, һунгуулиин Танай округто ородог районуудта, мүн республика соошье энэ талаар түрүүшын ээлжээндэ юу хээ һаа, һайн гэжэ һанакат?

— Хүдөөгэй ажалшадта газараа өөһэдөө мэдээд эдлэхэ, хэрэглэхэ эрхэ олгоод байхадаа, саашань эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилэгшэдэй эрхые үргэдхэхэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ шухала. Мүнөө колхоз, совхозууд мяха, һү болон бусад продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тушаагаад, тэрэмнай хайшан гэжэ, ямар гаргашатайгаар буйлуулагданаб, ямар хубинь хаягданаб, хайшаа ябуулагданаб гэжэ оройдоошье һонирхоногүй ха юм. Хэрбээ үйлэдбэрилһэн продукцияа өөһэдөө буйлуулжа, хэрэгтэй тээшэнь худалдажа, энээнһээ ашаг олзо оруулдаг болоо һаа, тэдэнэр эдеэ хоол һайн шанартайгаар, бүри ехээр абадаг болохын түлөө бодотоор оролдохо һэн. Эдеэ хоол үйлэдбэрилдэг ажахынуудай болон продукци буйлуулдаг предприятинуудые нэгэн амитай, нэгэ уг зорилготой, хоорондоо таһаршагүй холбоотой болгохо хэрэгтэй.

Хүдөөгэй зоной хубиин ажахынуудые абаад үзэе. Олонхи айлнууд үмсэдөө үхэр мал бариха, огородой ажал эрхилхэ дуратайшье һаа, газаргүйдэжэ, абаһан продукцияа буйлуулха аргагүйдэжэ мухардана. Тээсгэн Хурамхаанай, Баргажанай, Прибайкалиин, Кабанскын, Түнхэнэй, Ахын районуудта ябажа, һунгагшадтай уулзахадаа, магазинуудта эдеэ хоолой зүйл тон хомор, кооперативна сэнгээршье мяхан, колбаса гэхэ мэтэ ёһоор худалдагданагүй гэжэ зон гомдоно. Нэн түрүүн хубиин ажахынуудһаа, мүн колхоз, совхозуудһаа түсэбһөө гадуур ороһон продукциие байра дээрэнь буйлуулжа, нютагуудай хүн зондо гаргажа худалдаха түсхай цех, багахан комбинат гэхэ мэтын үгы дээрэһээ иимэ юумэн болоно. Район бүхэндэ өөһэдын буйлуулгын багахан предприятитай болоогүйдэ, яашье аргагүй.

— Һунгалтын урда тээхи программа соогоо үшөө ямар асуудалнуудта анхарал хандуулнабта?

— Манай округой национально-территориальна гэжэ нэрлэгдэһэн хойнонь үндэһэ яһатануудай хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ, интернационализмын ёһо гуримуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха байнаб. Хэлэн тухай хэлэхэ болоо һаа, манай республикада ород, буряад хэлые адли тэгшээр хүгжөөхэ, мүн эндэ ажаһуудаг бусадшье үндэһэ яһатанай хэлэ хүгжөөхэ тушаа саг үргэлжэ булта оролдохо ёһотойбди. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ буряад хэлэнэй хажуу тээшээ түригдэһэнэй түлөө зэмэтэй хүнүүдые мүнөө бэдэрхэнь дэмы. Совет арад гээшэ нэгэ ниитэ, хоорондоо илгаагүй байха ёһотой гэһэн номнолоор ябуулагдаһан политикын хойшолон ха юм даа.

Тиимэһээ бэе бэедээ тэсэмгэй байха, ойлгосохо хэрэгтэй. Үнэн сэхээр ажаллажа, ажаһуужа байһан зондо хоорондоо хубаажа ядаха, буляалдаха юумэн байхагүйл.

— Владимир Бизьяевич, һүүлшын асуудал. Та ямар шалтагаанаар республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын тушаалһаа гаража, дипломатическа хүдэлмэридэ ороо һэмта? Энэ шэнэ ажал һанаандатнай хэр тааранаб?

— Коммунист хүн партиин эльгээһэн лэ газарта хүдэлхэ ёһотой гэдэгби. Зүгөөр хэн нэгэнэй муугаар хүдэлхэдэнь, ажалаа диилэжэ ядахадань һэлгэдэг ёһо бии ааб даа. Намда тиимэ юумэн байгаагүй. Минии һанахада, кадрнуудые тааруулжа табиха талаар КПСС-эй обком буруу политика бэелүүлнэ гэжэ һаяхан Буряадай Эрдэмэй түбэй партийна нээмэл суглаан дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд зарим тэды зүйтэй гэжэ һанагдана. Хэр ехэ дүй дүршэлтэйень, юумэ бүтээжэ шадахыень хараада абангүй, харин үгэ дууламгай, гар дорохоно байхаар лэ хүнүүдые шэлэжэ абадаг гурим манай КПСС-эй обкомдо бии гэжэ һанахаар.

Өөрынгөө дипломатическа хүдэлмэри тухай тобшоор хэлэхэдэ, энэмнай гол түлэб саарһан дээрэ һууха, элдэб тоосоо бэшэхэ, айлшадые угтаха, үдэшэхэ ажал. Бүхы наһаараа шахуу бодото ажал хэрэгүүдтэ хабаатай хүдэлмэридэ хүдэлһэн, улад зоной дунда ходо ябаһан хүндэ эдэ бүгэдэ хашартайшаг ааб даа.

Хэрбээ РСФСР-эй арадай депутадаар һунгагдаад байгаа һаа, түрэл Буряад оронойнгоо ажалшадтай хамта хубилган шэнэдхэлгын, республикынгаа социально-экономическа хүгжэлтын ябасые хурдадхалсахын тула хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, халуун хүсэл эрмэлзэлээ зорюулхаб гэжэ һананаб.

ЗОРИГТОЙ ЮМ ҺАА, ТУРШАЯЛ!

(Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной XII съездһээ тэмдэглэлнүүд)

Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной XII съездэ һунгагдаһан 77 делегадһаа 61-нинь ерээ. Эдэнэр республикын журналистнуудай холбооной 370-аад гэшүүдэй түлөөлэгшэд болоно.

ХОЛБООНОЙ правлениин түрүүлэгшэ «Правда Бурятии» газетын редактор **И. В. Казанцев** тоосоото элидхэлээ мэдээсэл тарадаг түбэй, нютаг нютагайшье олохон хэрэгсэлнүүдтэ дэлбэржэ, халижа байһан хөөһэн, али бүхые хардаха, доромжолхо, элдэб эсын хүүрмэг идхалга, номнол тарааха һэдэлгэнүүд тухай хөөрөөнһөө эхилбэ. Манай эндэшье бүхы юумые һандаргаха, унагааха дуратайшуул шүдэеэ үзүүрлэнхэй. «Правда Бурятии» газетыешье хуушарһан үзэл баримтална гэжэ гэмнэнэ. Социалис суртал һургаалнуудта, һэшхэл бодолдо үнэн сэхэ байлгые хуушанай үзэл гэдэг юм һаань, бидэ тэрэнэй түлөөбди гэжэ нүхэр Казанцев тэмдэглэбэ. Бидэнэр али бүхы юумэ нюдэ балай муушалхаяа забданагүйбди.

Хубилган шэнэдхэлгэдэ элидхэлшэ нилээд һонирхолтой сэгнэлтэ үгөө: «Манай сагые түүхын ямараар сэгнэхэ байһые мэдэнэгүйб даа».

Муу муухай юумэнэй нэбтэрүүлэгдэхэ зуурань, ажалай бүтээсэ унанхай, экономико хүл толгойгоо алданхай. Юрэнхыдөө, элидхэлшын хэлэхэшые тобшолходо, мүнөөнэй байдалай түлөө нэн түрүүн бүхые худхаһан, хуймуулһан хубилган шэнэдхэлгэ зэмэтэй юм байнал даа.

Манай эндэхи хангалтагүй үзэгдэлнүүдые «Молодёжь Бурятии» газетэ нэбтэрүүлдэг гэжэ элидхэл сооһоо ойлгобобди. Тэрэнэй хуудаһануудта харюусалгагүй материалнууд олон, гадаадаһаа абтаһан мэдээсэлнүүдые үлүү гарамаар толилно гэжэ И. В. Казанцев шүүмжэлээ. Съезд дээрэ үгэ хэлэгшэдэй олонхинь энэ шүүмжэлэлые буруушаагаа.

Саашаа элидхэлшэ олохон зүбшөө зүйлнүүдые дурдаа. Теэд республика соомнай хубилган шэнэдхэлгын табадахи жэлдэ зогсонги байдал юундэ үргэлжэлһөөр юм гэһэн гол шухала асуудалда огто харюусаагүй. Яагаадшье харюусахаб даа. Республикымнай ударидагшад зоной һанамжые хэрэгсээдэггүй урданайнгаа зонхилхы, бүдүүлэг хүтэлбэрилгын онол аргые юунһээшье үлүүгээр һанана ха юм. Энээн тухай И. В. Казанцев хэлээгүй. Тэрэ өөрөө партиин обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат олон жэл соо байна ха юм.

Һанаадшье үзэхэдэ, һураһан юумэ һүрөөр татагдахагүй гэжэ хэлэдэг хамнай. Шэнэ юумэндэ дурагүй һэн хойноо дуратайб гэжэ хүниие мэхэлэхэд яахаб.

Энээн тухай республикын профсоюзуудай соведэй хэблэлэй түбэй хүтэлбэрилэгшэ **В. А. Озеров** съезд дээрэ иигэжэ хэлээ: «И. В. Казанцев хуушанай үзэл баримталдагаа элидхэл соогоо сэхэ руунь хэлээ. Иимэ сэхээр хэлэһэниинь һайн». Мүн үгэ хэлэгшэдэй олонхинь хуушанай үзэл сэхэ номноһон, гүнзэгы шэнжэлэлгүй, халирхай элидхэл гэжэ шүүмжэлээ.

ХЯАГТЫН районой «Ленинское знамя» газетын редактор **Н. И. Исаев**, тележурналистнууд **А. Д. Бутуханов**, **В. В. Измайлов** журналистнууд мүнөө үедэ баримталха өөһэдынгөө хараа бодол, саашанхи дабшалтычгаа хараа зорилго, шугам тухай хэлэнэгүйбди, хэрэггүй шашалдаан, удхагүй шүүмжэлэл болоно гэжэ голхорбошье, өөһэдөөшье хадуугдамаар дурадхал оруулаагүй.

Оруулжа шадахашьегүй байгаал даа. Юундэб гэхэдэ, республикын журналистнууд, газетэнүүд, радио мүнөө болотор гүйсэд эрхэ сүлөөтэй болоодүй ха юм. Тиимэһээ партийна комитедэй һүеы доро дарагдашоод байхадаа, журналистын, газетын хараа бодол тухай хэлэһэнэйшье үлүү. Эгээл мүнөө Буряадай эрдэмэй түбтэ болоһон партийна суглаанай һүүлээр зарим тэды арга боломжонууд нээгдэхэдээ болохо хэбэртэй.

Байгша съезд дээрэшье энэ талаар тодорхой алхам хэхээр байгаа. Партиин обкомдо этигэхэгүй гэһэн хандасаяа элирхэйлхэ тухай Байгалай жасыч хүдэлмэрилэгшэ **А. Е. Куклин** съезд дээрэ оруулһан дурадхал тухай хэлэнэб. Партиин обком мүнөөдэрэй байдалай амисхаал, һэбшээ огто мэдэрнэгүй. Ёһотой хубисхал боложо байна ха юм. Газетэдэ олон ондоо һанамжа харуулха хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Мүн баһа багшанарай институдай доцент **Д. Д. Очиров** партиин обкомой бюрое, А. М. Беляковые болон бусадые шүүмжэлһэн республикын партиин ветерануудай М. С. Горбачёвто эльгээһэн бэшэг уншаад, энээниие республикын газетэнүүдтэ толилхо тухай дурадхаба. Гэбэшье үнинэй журналист **Э. И. Сосновская**, **Н. И. Исаев** гэгшэд энэ бэшэгые хаража үзөөгүй байна, зарим тэды алдуунуудшье бии ха, тиимэһээ толилхоёо яаралтагүй гэжэ хэлэбэ.

«Молодёжь Бурятии» газетын редактор **А. Л. Дружинин** партиин обкомой зүгһөө ямар хашалтада оролдого хөөрэбэ. Өөрыень болон тэрэнэй орлогшо С. Очировые, таһагые даагша О. Лебедевые ажалһаа гаргагты гэжэ хашаһан байна. Материалнуудые номерһоо абаха эрилтэнүүд ходо табигдадаг. Жэшээнь, нёдондоной һунгалтын урда тээ С. Г. Шапхаевтай хэһэн интервью номерһоо абагты гэжэ хашаа. Теэд бидэ арсаабди. Интервьюгэй гараһанайнь һүүлээр Журналистнуудай холбооной правленидэ хэлсүүлээбди. А. Дружинин тэндэ бэшэжэ абаһан хөөрэлдөөнһөө хэһэг дурадхаа.

Журналистнуудай холбоон өөрынгөө нүхэрые аршалхын орондо обкомой заабаряар тэрэниие эблэжэ хэһээлсээ бшуу.

Дээрэ дурдагдаһан Н. И. Исаев болон бусад Журналистнуудай холбооной хараа бодол, зорилго тухай дурдаа һэн. Мүнөөнэй иимэ хараа бодол гэбэл, газетэнүүд партиина аппарадай нүлөөнһөө гаража, республикын бүхы партиина организациин орган болохо ёһотой. Иимэ дурадхал энэ съезд дээрэ **Д. Д. Очиров** оруулаа.

Байгша съезд дээрэ энэ хараа бодолоо бэелүүлжэ бирахагүй байгаа бэшэ аалди даа. Үшөөл олонхидоо өөһэдынгөө комитедүүдтэй бүхэ гэгшын аргамжаар уяатайбди, абдагүй байжа һураашанхайбди. Теэд энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр зүлын гэрэл һүлэмхэзршье һаа, досоомнай бадаржа захалаагүй юм гү?

Районно газетэнүүдэй байдал тон адли. «Зэдын үнэн» газетын редактор **А. Д. Елисеев** райком бидэниие сэдьхэл бодолойшье, материальнашье талаһаа дэмжэнэгүй, зээстэнь һайн һайн манай үүсхэлнүүд һүнэшэнэ, мүн обкомой секретарь, таһагые даагшанаршье манда ерэдэггүй гэжэ гомдобо. Захирхадаа, эрилтэ табихадаа, райкомууд бэрхэ аад, манда туһалха болоходоо, дүлии, балай болошодог гэжэ Ивалгын «Коммунизмын туяа» газетын редактор **Б. Ц. Цырендылыков** үргэлжэлүүлээ.

ҮГЭ хэлэгшэд сооһоо Журналистнуудай холбооной хүдэлмэри тухай эгээл дэлгэрэнгыгээр «Буряад үнэн» газетын редакторай орлогшо **Ц. Б. Цырендоржиев** тоггоо ха. Мүнөө зохёохы эмхинай өөрынгөө үүргые дүүргэнэгүй. Гансал гэшүүнэй түлбэри суглуулаад, шэнэ гэшүүдые абаад, хаа-яа энэ-тэрэ семинарта ябаад лэ дүүрээ. Холбооной хүдэлмэридэ ниитэ гуримгүй. Нүүдэл пленумүүд, летучка, семинарнууд хомор. Хүршэ областьнуудтай юундэ харилсанагүйбибди? Элидхэл соо Хэблэл тухай хуулиин проект дурдагдаагүй. Правлени энэ хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэһээ бэеэ хуряагаа. Мүнөө мүнгэнэй бии болоходо, Байгал гү, али Ангир (Сурхайта) нуур дээрэ Амаралтын байшан бусадшье зохёохы холбоонуудтай хамтаржад бариа һаа, яахаб? Зохёохы холбоонуудай дэргэдэ амарха, ажалаа зүбшэхэ кафе-клуб нээхээр болоо. Оршуулагдадаг (дубляж) газетэнүүдые бэеэ даанхай болгохо асуудалые заатагүй шиидхэхэ шухала.

Юундэшье этигэдэггүй, бүхые буруушаадаг заримашуулай һайгаар буряад хэлэн хосоролтын нүхэнэй эрмэгтэ дүтэлэнхэй. Тиихэдэнь, ород хэлэн дээрэ гарадаг «Правда Бурятии» газетэ буряад хэлэ, соёл һэргээхэ талаар материалнуудые үсөөнөөр үгэнэ гэжэ «Буряад үнэн» газетын таһагые даагша **Ц. Ц. Дондогой** шүүмжэлээ. **Б. Ц. Цырендылыков** буряад хэлэн дээрэ гарадаг литературна газетэ хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ. Пенсионер **Г. Н. Заятуев** «Правда Бурятии» газетын таһагые даагша А. П. Климов Буряад-Монголой АССР гэһэн нэрэ бусааха дурадхалтай материал гаргангүй гэжэ дуулгаба.

Юрэнхыдөө буряад хэлэ, соёл, түүхэ, ёһо заншал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ олондо мэдээсэл тарадаг хэрэгсэлнүүдэй оруулха хубита тухай хөөрэлдөөн энэ съезд дээрэ ёһоор болоогүй.

Мэргэжэлэймнай холбоон журналистнуудые социальна талаарнь хамгаалха зорилготой. Энэшье зорилгоёо мүнөө хүсэд дүүргэнэгүй. Байра абаха ээлжээндэ олон журналистнууд зогсоно. Энээн тухай телевидениин редактор **О. Я. Кожевникова** хөөрөө. Гэшүүнэй түлбэри ехэ болоһон гэд, манда энэнь алишье талааран нүлөө үзүүлнэгүй гэжэ **Ц. Ц. Дондогой** тэмдэглээ. Журналистнуудые социальна талаһаань аршалха аргануудые һайса бодожо үзэхэ хэрэгтэй гэжэ **Э. И. Сосновская** һанамжалаа. Редакторнуудые, журналистнуудые засаг баригшад шадаал һаа дараха, баһаха дуратай байдаг гэжэ «Правда Бурятии» газетын фотокорреспондент **Ц. Б. Цыренжапов** тобшолбо.

Һаяшаг «Правда Бурятии» газетэдэ гараһан «Я — крепкий мужик» гэһэн статьяе олон хүн буруушаагаа. Энэ хадаа И. В. Казанцевай зүгһөө албан тушаалаа хэтэрүүлһэн ябадал болоно. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ статья соо хэлэгдэһэн Н. И. Розанов «Правда Бурятии» газетын редактортай нэгэл округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй ха юм. Энээн тухай **В. М. Димуцкий**, **Э. И. Сосновская**, **В. В. Измайлов** гэгшэд хэлээ. Энэ хадаа партиин обкомой бюрое зорюута гэнэдхээжэ усалтуулха гэһэн гутамшаг һэдэлгэ гэжэ КПСС-эй обкомой секретарь **Л. Ч. Нимаева** тобшолоо.

Статьягай автор **Р. А. Гаязов** тэрэниие бэшэхэдээ, би Казанцевта огто һаймһараа бэшээб, харин газетээ аршалха гээ һэм гэбэ. Р. А. Гаязов бүри һаяшагай «Правда Бурятии» газетын харюусалгата секретарь болонхой. Тэрэниие асаржа табихадаа, обком редакциин коллективтэй огто зүбшөөгүй гэжэ **А. Е. Куклин** тэмдэглэбэ. Урда тээнь тэрэ КПСС-эй обкомой инструктор байгаа юм. Тэрэ үедэ тэрэнэй ноёрхоһон, шүүмжэлхы материал хэбшаһан олон баримтанууд съезд дээрэ соносхогдоо. Харин мүнөө болоходо, урдань өөрынгөө дарга байһан В. М. Горловые мэхэлээд, «Я — крепкий мужик» гэһэн статьяе хориһоор байтарнь гаргаа. Энээн тухай **Л. Ч. Нимаева** дуулгаа. Нёдондо «Молодёжь Бурятии» газетые гамгүйгөөр даралсаһан аад, съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «молодежкынхидтэ» атаархаһаб гэжэ шаналба. Тиимэһээ И. В. Казанцевтай хамта Р. А. Гаязовые холбооной шэнэ правлениин бүридэлдэ дурадхагдаад байхадань, делегадууд гаргаа.

Дайнай ветеран, журналист **С. Б. Хандажаповай** абьяастай үгэ олондо һайшаагдаа. Али бүхы манай түйлалтануудые доошонь даража, хара үнгөөр будажа байхадань, бидэ ветерануд зүбшөөхэгүйбди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Илалтын 45 жэлэй ой дүтэлөө. Харин бэлэдхэл хэгдэнэгүй. С. В. Ангаповые ветерануудай соведые ударидахыень хэн дэбжүүлээ юм агшаб? Юуншье хэгдэнэгүй. Тиигээд ерэхэдэнь, партиин обком юугээ харежа байдаг юм агшаб? Юрэнхыдөөшье үүргэнь харагдадаггүй гэжэ баатар сэрэгшэ тобшолоо. Хэблэлэй органуудта хубилган шэнэдхэлгэ бэелүүлхэ хэрэгтэ партиин обком туһалха ёһотой гэжэ Л. Ч. Нимаевада сэхэ хандажа, үшөө нэгэ ветеран **И. И. Болдогоев** хэлэбэ. ЦК-гай Генеральна секретарьта ветерануудай эльгээһэн бэшэгэй харюуда партиин обкомой таарамжатай зүб хэмжээ абаагүй һаа, бирагүй байдал тохёолдожо магад гэжэ үгэ хэлэгшэ һэргылбэ. Ветерануд обкомдо үшөөл этигэһээр лэ ха. Теэд саг ошожол байна.

ЖУРНАЛИСТЫН ажал амар бэшэ. Засаг зургаанай, уншагшадай дунда тэнсүүри тогтоохо үүргэтэйбди. Бэеэ гүйсэд мэдээд, одоол зохёохы ёһоор хүдэлхэ саг дүтэлбэ хаш. Тиигэхын тула булта бэеэ зэһээд, өөртөө найдаад, эбтэйгээр оролдоёл, зоригтой юм һээ, туршаял!

Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин шэнэ бүридэл тодорхойлогдожо, түрүүлэгшээр «Буряад үнэн» газетын редакторай орлогшо **Ц. Б. Цырендоржиев**, орлогшоноорор «Правда Бурятии» газетын таһагые даагша **Л. Т. Левченко**, «Молодежь Бурятии» газетын редактор **А. Л. Дружинин**, секретаряар — **Ц. С. Субанов**, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр МВД-гэй газетын редактор **В. М. Димуцкий** гэгшэд һунгагдаа.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ,
манай корр.

ХЭРБЭЭ ДЕПУТАТ БОЛОО ҺАА...

Очиров Хяагтын районой Баян-Булагай найман жэлэй һургуулиин коллективтэй уулзалга үнгэргэһэн байна.

И. Р. Очиров өөрынгөө һунгалтын урдахи программатай һунгагшадаа танилсуулаа. Багшанарта хабаатай асуудалнууд тухай программа соонь хэлэгдэһэн дээрэһээ Баян-Булагай һургуулиин багшанарта ехэтэ һайшаагдаа, дэмжэгдээ.

Гадна Иван Ринчиндоржиевич багшанарай табиһан асуудалнуудта харюусаһан байна. Тиихэдээ багшанарай ажалда ушардаг бэрхэшээлнүүдые һайн мэдэхэ хүн байһаниинь элиржэ, И. Р. Очировай түлөө дуугаа үгэхэбди гэжэ уулзалгын түгэсхэлдэ багшанар мэдүүлээ һэн.

Ф. МАНЖИХАНОВ,
Баян-Булагай 8 жэлэй һургуулиин багша.

АХА

Аяар холын Аха нютагай хүн зон эдэ үдэрнүүдтэ һунгуулиин Прибайкалиин национально-территориальна 90-дэхи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудтай уулзаһан байха юм. Энэ округһоо дэбжүүлэгдэһэн депутадта кандидадуудай 6-ниинь ерэһэн байна. Тэдэ хэд бэ гэхэдэ, Баунтын районой Багдаринай аэропортын летчик Е. Н. Авдеев, Прибайкалиин районой Татауровай заһабарилгын заводой директор В. Ф. Гаськов, Кабанскын районой «Большереченский» совхозой директор Л. К. Литвин, сэрэгэй алба хаагша С. Д. Печников, Хурамхаанай леспромхозой парткомой секретарь, Социалис Ажалай Герой В. П. Парамонов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ В. Б. Саганов болоно. Ерэһэн айлшад Зүүн-Холбоо гэжэ нютагай геологууд болон хүдэлмэришэдэй тосхондо хүрэһэн байна.

Удаань тэдэнэр Орлик тосхон ерэһэн юм. Эндэхи «Саяан» гэжэ соёлой байшан соо үдэшэ оройшье һаань, хүн зон олоороо суглараһан байгаа. Ерэһэн 6 кандидат хойно хойноһоо ендэртэ гаража, «хэрбээ депутат болоо һаа» гээд лэ үгэеэ эхилжэ, Россин парламентын гэшүүн болобол юу хэхэ тухай хөөрэжэ үгэбэд.

Шагнажа һууха эдэ олон кандидадуудай программа нэгэл адли шэнгеэр үзэгдэхэ юм. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ юм ааб даа.—Граждан авиациин талаар районой ажалшадые хангалта һайн болгохо арга бии гээшэ гү?—гэжэ летчик нүхэр Авдеевтэ ахаархин асуудал табиба. Тиихэдэнь депутадта кандидат Евгений Николаевич иимэрхүү харюу үгэбэ:

— Москвада байрлаһан Граждан авиациин министерство дээрэһээ ажал хүдэлмэри түсэблэжэ, нютагай граждан авиациин эмхинүүдтэ һаад тойбо ушаруулна. Энэ министерствын үгы байбал, холо дээрэ һэн. Юундэб гэхэдэ, нютаг дээрээ байһан эмхинүүд өөһэдөө ажалаа һайн мэдэнэ, тэрэнээл өөһэдөө түсэблэжэ хүдэлхэ зэргэтэй...

— Газар тухай хуули баталан абалгада гол анхаралтай байхаб. Юундэб гэхэдэ, газар дээрээ һайнаар хүдэлбэл, Эдеэ хоолой программа бэелүүлэгдэхэ байна,—гээд «Большереченский» совхозой директор нүхэр Литвин хэлэбэ.—Тиихэдэ үмсын ажахынуудые хүгжөөхэ шухала.

Нүхэр Литвинэй ударидажа ябаһан совхозой хүдэлмэришэд үмсэдөө адуу малтай боложо байна. Хэн нэгэндэ үнеэ үгэдэг юм. Тиигээд тэрэ айл тугалыень һайн шахажа таргалуулаад, совхоздоо тушаахадань үнеэниинь өөһэдтэнь үлэнэ бшуу.

Татауровай заһабарилгын заводой директор нүхэр Гаськов социальна хүгжэлтын асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулхаб гэбэ. Ороной экономикын хүгжэлтын түлөө тэмсэхэ, нэн түрүүн «һүүдэр талын экономикын» харша хорон ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ тухайгаа мэдүүлээ. Байгал хамгаалгын, дайнай ба ажалай ветерануудай ажабайдал һайжаруулгын асуудалнууд баһал депутадта кандидадай гол анхаралда байха гэжэ ойлгообди.

Хурамхаанай леспромхозой парткомой секретарь, Социалис Ажалай Герой В. П. Парамонов өөрынгөө программа дотор олон асуудалнуудые шиидхэхэ зорилго табинхай. Нэн түрүүн, общество дотор эхэнэрнүүдэй ажабайдал, ажаһуудал һайжаруулха тухай асуудалда гол анхаралаа хандуулха хүсэлэнтэй.

Сэрэгэй алба хаагша Печников үгэ хэлэхэдээ, бэрхэ хүн байба. Тэрэ олон асуудалнуудые дурдаа, шиидхэлсэхэб гэжэ найдуулаа.

Харин тиихэдэ СССР-эй МИД-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ В. Б. Саганов экономикын асуудалнууд тухай онсолон тоггоо. Мүн Соведүүдтэ бүрин эрхэтэ засагынь үгэхэ тухай тон шухала гэбэ. Тиихэдэ нүхэр Саганов колхоз, совхозууд болон эмхи зургаанууд хадаа олзо оршын 30 процентыень өөһэдөө хэрэглэхэ ёһотой гэжэ хэлэбэ. Россин парламентын депутадта кандидат В. Б. Сагановай программа дотор бусадшье олон һонирхомоор асуудалнууд табигдаһан байна.

Айлшадай программанууд шагнагдаа. Теэд хэниинь эдээн сооһоо депутат болохонь бэ? Депутадаар һунгагдаһан нүхэр хэр һайнаар бидэнэй захялануудые бэелүүлхын түлөө оролдохоб?

Уулзалгын һүүлдэ иимэрхүү асуудалнууд гарана. Сагһаа урид лаблан хэлэхэнь хэсүү ааб даа. Саг харуулнал бээзэ.

В. ГАЛСАНОВ.

ХУРАМХААН

Хурамхаанай районой Гаргын сомоной Соведэй ажалшад районно Соведэй арадай депутадуудта кандидадуудтай уулзаба. Һунгуулиин 36-дахи округһоо районно Соведэй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Гааргын совхозой ахалагша хонишон О. Ж. Бадлуев, Аматхаанай һү һаалин фермын бригадир Б. Б. Хонхошкин, АПК-гай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Б. Б. Дармаев Гааргын-Адагай клуб соо һунгагшадтайгаа уулзаһан байгаа.

Районно Соведэй арадай депутадта кандидадуудай һунгалтын урда тээхи программа адлирхуу байгаа гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, бага һууринуудые һэргээн хүгжөөхэ тухай асуудал арадай депутадта кандидат бүхэн дурдаа. Тиихэдэ хонишодто түлөө залһа бэлдэхэ, үхибүүдые һургуулидань зөөхэ болон бусад асуудалнууд дээрэ үгэ хэлэгшэд тогтоһон байна.

Һунгагшад ажабайдалда хабаатай эдэ шухала асуудалнуудые шиидхэхэ тухай захяа заабаринуудые үгөө, өөрынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлээ.

С. СТЕПАНОВ.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

КУБЫН ПАРЛАМЕНТЫН ЭЭЛЖЭЭТЭ БЭШЭ СЕССИ

ГАВАНА. Кубын Арадай засагай Национальна Ассамблейн ээлжээтэ бэшэ сесси дээрэ Хуан Эскалона Регера парламентын түрүүлэгшээр һунгагдаа.

Общественн ори ганса хүтэлбэрилхы хүсэн болохо Коммунис партиин үүргэһээ Куба хэзээдэшье арсахагүй юм гэжэ Фидель Кастро сессиие хаалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Революциин илаһанай һүүлээр орон доторнай хэдэн партинууд болон революционно эмхинүүд нэгэдэжэ, нэгэ парти болоһон юм. Юундэб гэхэдэ, империализмда эсэргүүсэлтын эрхэ байдалда нэгэдэхэ баатай болоо һэмди. Маанадта айхабтар хүшэр хүндэ эрхэ байдалда — дэлхэй дээрэхи эгээл хүсэн түгэс оронһоо 90 милиин газарта социализм байгуулха үедэ парти хадаа революциин эгээл гол зэбсэг болоһон байгаа. Партиин нэрэ хүндые огто буурулжа болохогүй. Тад һөөргэ, тохёолдоһон дутуу дунданууды, алдуу эндүүнүүдые усадхалгын, хангалтагүй үйлэ хэрэгүүдые гаталан дабалгын үе сагта тэрэнэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Кубын хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлээ.

Кубын Компартиин ЦК-гай һаяхан болоһон ээлжээтэ бэшэ Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партиин, гүрэнэй, правительствын болон ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриин онол арганууды, байгууламжые хурдан түргэноор нарижуулан һайжаруулха шухала гэжэ Ф. Кастро тэмдэглэбэ.

КПЧ-гэй ЦК-да ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ПРАГА. Партиин районно комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн КПЧ-гэй ЦК-да болобо. Нёдондо жэлэй ноябриин 17-һоо хойшо парти болон общество дотор боложо байһан байдалые КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Могорита тэрээн дээрэ шэнжэлэл хээ. Сүлөөтэ һунгалтануудта бэлдэлгэтэй дашарамдуулан, партиин бэелүүлхэ зорилгонуудые тэрэ мүн лэ табиһан байгаа.

Демократиие үргэдхэлгэ, тэсэбэритэй байлга, хүнүүдэй этигэл найдалда хүртэхэ арга боломжонууд хадаа КПЧ-гэй ерээдүй мүн гэжэ В. Могорита тэмдэглээ. Имагтал тиигэбэл, бодото политическэ хүсэн дахинаа боложо шадахал.

Ойрын сагта КПЧ-гэй партийна эхин организацинууд нютагуудай политическэ байдалые зүбшэн хэлсэхэ, һунгалтын урда тээхи программын тезисүүдтэ дурадхалнуудые оруулха ёһоцой гэжэ В. Могорито хэлэбэ. Мартын тэн багта КПЧ-гэй районно конференцинүүд, суглаанууд үнгэргэгдэжэ, делегадууд һунгагдаха байна.

СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ХҮДЭЛӨӨН

УЛААН-БААТАР. Үнэн зүбэй гол ёһоной илан мандаха зэргэтэй. Тиимэ общественые байгуулха гээшэ манай зорилго болоно гэжэ ёһо буса эмхинүүдэй нэгэнэй — Монголой социал-демократическа хүдэлөөнэй (СДДМ) хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэ Н. Хатанбаатар мэдүүлээ. СДДМ-эй гүйсэдхэхэ соведэй Улаан-Баатарта эмхидхэһэн пресс-конференци дээрэ тэрэ үгэ хэлэбэ гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Агентствын дамжуулһанай ёһоор, тэрэнэй гэшүүдэй баталамжаар, орон доторхи демократическа шэнэдхэлгые һулаpyулжа байһан мүнөөнэй политическэ байгуулалтые усадхаха гээшэ энэ шэнэ хүдэлөөнэй гол зорилго мүн. Арадай Ехэ Хуралые тарааха, бүхы патриотическа хүсэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгонуудта үндэһэлэн Саг зуурын хуралые байгуулха эрилтэ СДДМ ороной хүтэлбэриин урда табина. СДДМ-дэ тоолоһоной ёһоор, Арадай саг зуурын хурал демократическа һунгалта үнгэргэжэ, удаань шэнээр һунгагдаһан Арадай Ехэ Хуралда этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдээ дамжуулжа, өөһэдыгөө тарааха зэргэтэй.

ТОПИ

Сагаалганда зорюулагдана

МОРИН ЖЭЛЭЭ МАГТАНА

Дулгар ДОРЖИЕВА

Сад түмэр тахын хонгёо абяан,
Саб, саб дүтүүр сууряатан зэдэлнэ.
Няд гэмэ хүйтэн газаа байгаашье һаань,
Тад ондоо дулаан амин ээлнэ.

Наһаяа эблүүлэн эрьелдэдэг Газарнай,
Жаран жэлдээ байрадаа тэхэрин бусаба.
Найдалаа ашаад, холуур түбэрһэн Хүлэгнай
Жаргалаа тухеоһеор, бидэнэй үүдэндэ зогсобо.

Сэгай һүлдые нюрган дээрээ үргэлеод,
Сагаан морин жэлнай ерэбэл даа.
Аза талаангаа сагаан сэдьхэлдээ үршөөгөөд,
Ажабайдалнай агуу тэмсэлдэ оробол даа.

Дэлхэй дүүрэн хэшэг буянгаа тараажа,
Дэлһээ хиидхүүлнэ орёо таамаг замаар.
Сагаан һарын нэгэн шэнэһээ эхилжэ,
Сахюусанай зарлиг буулгана наринаар.

Алтан хазаарайнь жолоое сэбэр гараараа
Бахим барижа, байдалаа зүбөөр залая.
Амиды ябаһан үреэлтэ энэ наһандаа
Баяр хүргэжэ, сагаан морин жэлээ магтая!

Арсалан ЖАМБАЛОН

...Сагаан мүнгэн дэлһэеэ
Сахилзатар хиидхүүлэн,
Морин жэлнай дэлхэйдээ
Морилжо дабхин ерэбэл.
Морин жэл... Сагаан
морин...
Молор талымнай гүйгөөшэ...
Хорон хүйтэн шуурга
зүрин,
Холын зам һэтэлээ гээшэ.
Аян замайнь амин — агаар
Аглаг дайдаар тунан
буугаад,
Бурзайн сайрагша
сэн-бүүгээр
Буртаг тайгые хушан
байгаа...
Сагаан морин сагаа ахин,
Саһа бурьюулан табилна.
Сагайл суурян дахин-
дахин
Сахиһан юумыем
һануулна...

Зүрхэ сэдьхэлэйм оёорһоо
Зүүдэн шэнгеэр һубарилдан,
Мүндэлнэ аяар холоһоо
Мүнхэ унгитай бодолнууд:
Зула мэтэ носоод унтарһан
Зуун хорин жэлнүүдэй
саана
Хабар сагай нара асаран,
Ямар хүнэй хэдыдэ, хаана
Түрэһэн тухай һанана гүш,
Түрэл нютагайм танил
нүхэр!
Илдамаар багшын нэрлээшэ
Ильич һэмнай, мартаа гүш!
Түрэһэн онинь — морин
жэл,
Түрэл тоонтонь—Росси
бүхыдөө...
Түүхэ домогто Шэнэ жэл.
Түүрэнэб, шамда һүгэдөөд!
Шэнэ жэл... Зүрхэм
булгилна,
Шуһата дайе һануулна —

Дүшэн табан жэлэй саана
Дүлэн соробхин байгаа һэн.
—Эхэ оронойнгоо
түлөө! —
Иимэ уряа дахуулаа һэн.
Ингэжэ нангин эрхэ сүлөө
Илалтын ашаар абарагдаал.
Залуу гүлмэр наһанаймнай
Заяан тиимэ байгаа ха юм.
Түүхэ домогто Шэнэ жэл,
Түүрэнэб, шамайе суурхан!
Морин — үндэр түрэлтэ жэл,
Могой жэлые дэбһэһэн жэл,
Унаган түл үдхэхэ жэл,
Ураг, тараг халяаха жэл...
Жороо, хатарша, гүйгөөшын
Жолоо абажа уяһандал,
Морин жэлэйнгээ угтамжын
Магтаал дуулан уринабди.
Арад зондоо аһан хүндэтэй
Ажалша нүхэдөө золгоноб,
Молор талын эзэн һүлдэтэй
Морин жэлээр
амаршалнаб!

ЗАНШАЛНУУДНАЙ ҺЭРГЭЭГДЭГ ЛЭ!

Эртэ урда сагта сартуул буряад зон сагаан һарын найр наадые намарай сагта хэдэг байһан юм гэдэг. Ямар ушар дээрэһээ намарай сагта хэдэг байгааб? Энээн тухай Буряадай түрүүшын суута эрдэмтэн Доржи Банзаров «Сагаан һара. Монголшуудай шэнэ жэлэй һайндэрлэл» гэһэн томо статья соогоо иигэжэ бэшэһэн байдаг: «урда сагта монгол зон сагаан һарын — шэнэ жэлэй найрые намарай сагта хэдэг, «Сагаан һара» гэһэн нэрэнь «Цагаа» гэһэн үгэһөө бии болоо. «Цагаа» (творог) гээшые намарай сагта хэдэг байһан юм. Энэнь зүйтэй хэш гэжэ һанахаар агша. Намарай баян сагта малай эдисын элбэгжэжэ, үнеэнэй һүнэй дэлгэржэ, сагаан эдеэнэй хүнэг һабаар халижа байха үедэ сагаа, аарсаяа үйһэн торхо соогоо хэжэ, үбэлдөө эдихэеэ хадагалдаг үе байгаа. Иимэ ушар дээрэһээ сагаан һарын найрые намартаа, малай һүтэй сагта, сагаан эдеэнэй дэлгэржэ байха үедэ хуушан жэлээ үдэшэн, шэнэ жэлээ угтажа сагаалдаг байгаа гээшэ ха гэжэ Д. Банзаров тэмдэглэһэн байна бшуу.

XIII зуун жэлэй үедэ Хитадые эзэлээд байхадаа, Бээжэн хотодо намарай сагаан һарын найрые монголшуудай тэмдэглэһые бэшэһэн аяншан Марко Поло гэгшын дэбтэрһээ баримта Д. Банзаровай статья соо харуулагдана. Тиимэ ехэ найраар дашарамдуулан, Хитадай городой ноёд сайд сагаан һарын бэлэг болгон, алта, мүнгэ, эрдэниин шулуу, зүүбшэ, үнэтэ торгон бүд ба сагаан мори гэхэ мэтын юумэнүүдые хаандаа амаршалга болгон эльгээдэг байгаа.

Монгол, буряад зон сагаалганда бэлэг-сэлэг бэе бэедээ, үхибүүдтээ барилсадаг заншалтай байһаниинь тэрээнһээ удхатай болоно. XIII зуун жэлэй хэхадһаа хойшо, Буддын шажанай Түб Азиин нютагуудаар дэлгэрхэ үеэр сагаан һарые хабарай эхин һарада абаашажа, сагаалганай найр наада хэдэг болоһон гэжэ бэшэһэн байдаг.

Энэнь ямар ушартайб гэбэл, үбэлэй хүйтэн һарануудта хүн амитанай ба мал адууһанай тэжээл барагдажа, зарим нэгэ ган гасууртай жэлнүүдтэ ядаралай үзэгдэхэ ушар дайралдадаг байгаа. Тиимэ хатуу хүшэр жэлые дабажа гараһандаа хүхижэ, найр хэхэ ушартай болоно. Мүн үбэлэй хүйтэн хүрмэг сагые үнгэргэжэ, адуу малаа хүл дээрэнь тобир тарганаар, толгой бүтэн, уян дулаан ногоон дээрэ гаргабабди, хабарaймнай дулаан наран шаража, үдэрнай ута боложо, газар дэлхэймнай гэдэжэ, ногоо набшамнай ургажа, сагаан эдеэн, һү һаалимнай дэлгэрхэ болобо гэжэ хүхидэг, баярладаг байгаа. Тиимэһээ үбэлэй һарын дүүрэхэдэ, хуушан жэл дүүрэбэ гэжэ, хабарай эхин һарые Шэнэ жэл ерэбэ гэжэ, сагаалганай найр наада хэдэг болоһон байгаа ха.

Тиимэһээ хуушанай сартуул буряадууд сагаалжа, илангаяа үбгэд, хүгшэд уулзажа золгохотоёо хамта:

— Мэндэ амар! Мэндэ сүрэг? — гэлдээд: «Сүрэг тарган оробуута?» гэжэ асуудаг һэн ха.

— Сүрэг тарган оробобди.

— Буруу булшантай гү, дааган далантай гү?

— Он жэлдэ малтнай тарган оробуу?.

Энэ мэтээр мэндэшэлэлсэдэг заншалтай байһан юм.

Урда сагһаа нааша сартуул буряад зон сагаалгандаа аймшагтай ехээр бэлэдхэл хэдэг байһан даа. Сагаан һарын гараханаа урда, үбэлэй һүүлшын һарануудта хамаг хүдэлмэриеэ һайса хэжэ дүүргэдэг: түлеэ, үбһэн болоод бусад юумэеэ бэлдэдэг, хото хорёогоо сэбэрлэдэг, талха тарягаа татадаг, эдеэ хоолоо түхеэрдэг, мори тэргэеэ заһадаг, эмээл хазаараа гоёодог бэлэй. Мүн эхэнэр зон сагаалганайнгаа гоё һайхан хубсаһа хунар оёдог, сагаан эдеэ, үрмэ, хурууд, тоһо, айрһа (айруул) ээзгэй, бууза, хиимэ мэтынгээ сагаалганай эдеэ хоол бэлдэдэг байгаа. Хуушанай сагта хүдөө зоной эхэнэрнүүд бүхы хубсаһа хунараа уран гараараа нягта гоёор оёжо нэбшылгэдэг һэн.

Сартуул буряадай хубсаһа хунар гээшэ нэгэ бага ондоошог маягтай, түхэл янзаараа нэгэ бага илгардаг байһан юм. Жэшээлхэдэ, сартуул буряадай малгайнь үндэршэг, шорон оройтой аад, нарихан хабирган нюргануудтай, мүнгэн, шүрэ шэмэгтэй, улаан утаһан залаатай, халюун гү, али булган тойробшотой байдаг байгаа.

Дэгэлнүүдынь эрэшье, эмэгтэйшье хүнэйхи шагайдаа хүрэтэр утанууд, эгсэ энгэрнүүдтэй, нарин хоргы торгон эмжээһэнүүдтэй (хүбөөтэй), халюун гү, али булган нюдарганuудтай (туруутай) һэн. Илангаяа эхэнэр зоной хубсаһан тиимэ һэн. Мүн мүнсэгэр мүнгэн тобшонуудтай, хубсаһанай үнгэ хадаа хүхэ, сэнхир гү, али ногоон торгон байдаг байгаа. Улаан, шара, хара үнгэтэй хубсаһан хорюуһатай байгаа.

Залуушуулай дэгэл хубсаһаниинь нарин торгон, дэмбэн эмжээһэтэй, нарин хормой дэгэлтэй байгаа юм. Һамгадай дэгэл гээшэ үргэн (хоёр хурга) улаан утаһан хуняаһатай, үргэн хормойтой. Халта торгон гү, али хоргы һаатай уужатай байдаг ёһотой.

Эхэнэр зоной толгой түрүүдээ зүүдэг зүүбшэнүүд гэжэ байгаа. Залуу басагад мүнгэлһэн шүрэ татуурга толгой дээрээ зүүдэг. Тиимэ шүрэ татуурга гээшэ ехэ үнэтэй сэнтэй байгаа даа. Гансахан голой томо шүрэ нэгэ бодо малай сэнтэй байдаг байгаа. Шүрэ татуурга хамтадаа 20—30 бодо малай сэнтэй байһан гээшэ. Хүзүүндээ зүүдэг, гуу, һиихэ, мүнгэн холбоо, шүрэ, номинтоёо баһал хэдэн бодо малай сэнтэй байха. Мүн хургандаа хэдэ хэдэн алтан, мүнгэн бэһэлиг, бугааг болон үнэтэй зүүбшэнүүдые зүүдэг байгаа.

Сартуул буряадай эрэ зон мүнгэн хэтэ, хутага, һоёо, сохилбуури, ута мүнгэн холбоотойгоор (ооһор) һолонго үнгэтэй утаһан бэһэдээ зүдэг байһан юм. Тиимэ мүнгэн хутагые гэртэ, газаа зүүжэ ябаха ёһо дүримтэй байгаа. Сахюур, уула (модоной һархяг хатаажа хэһэн) хоёрые хэтээрээ сохижо гал ошо гаргажа, тамхияа аһаадаг, галаа носоодог байгаа юм. Сартуул буряадай моринои эмээл болбол үндэр нарин бүүргэтэй, улаан-шара үнгэтэй сагаан мүнгэн гү, али яһаар хэһэн хүбөөтэй, ута үргэн хэжэмтэй, үхэрэй арһаар хэһэн мүнгэлһэн хударгатай, түхэреэн мүнгэн тоборюулгануудтай, элдэб янзын сасаг монсогтой, сагаан эшэгы (һэеы) аад, хүхэ гү, али улаан бүдөөр хүбөөлһэн тохомтой байдаг байгаа.

Сагаан һарын гаратар, моридоо уяжа, эдеэ, үһыень таарулжа, дэлһэ һүүлыень заһажа зохёогоод, хатар жороонь ябуулжа һургадаг, шэнэ һайн шэрмэл тахаар тахалдаг, тэгшэ хэргыда табижа һоридог бэлэй.

Үбэлэй һүүлшын һарын гушанай үдэрые забһарай үдэр гэжэ тоолоод, тэрэ үдэр бүхы ажалаа дүүргэжэ, бурханаа дэлгээжэ, хадаг яндараа татажа, зулаяа бадараажа, сангаа табижа, сагаан эдеэ хоолоо ба сай һүнэйнгөө дээжые үргэжэ, орон дэлхэйдэ зальбаржа, һайн сагые хүлеэдэг ёһотой. Тэрэ забһарай үдэшые «бүтүүгэй үдэшэ» гэжэ нэрлэдэг. Тэрэ үдэшэндөө бүтүү сэмгэ хахалжа эдидэг, бүхэли мяха «бүтүүртэрээ» зооглодог ёһотой. Эдиһэн мяханайнгаа һээр хуха сохихо ёһотой. Хухараагүй һээрые дамжуулан, мүнгэнэй болгожо, бөөрэнхы (туулмагхан) соо уяад, зар гарган ябуулдаг ушартай.

Сагаан һарын нэгэн шэнын үглөөгүүр улаан наранай гарахатай адли газаагаа сан үргэжэ, тэрэнэйнгээ дүрбэн зүгтэнь гаража мүргэдэг ёһотой. Хангай дэлхэйдээ, хада ууладаа һүнэйнгөө, сайнгаа дээжэ үргэжэ, шэнэ гараһан жэлдээ һайн ябахын тулада зальбаран шүтэдэг гээшэ һэн. Сандаа мүргөөд, гэртээ орожо, бурхандаа зула, сан бадараажа, сагаан эдеэ хоол табяад, үбгөөр, эмгэй, аба эжыгээ һуулгаад, ута сагаан хадагаа гаргажа, хоёр гарайнгаа альган дээрэ барижа, доошоо бүхыжэ, хүгшэдтэеэ, аба эжытэеэ золгодог ёһотой. Һуужа байһан хүгшэд хадагыень абажа: «Мэндэ амар, мэндэмөөр!» гэжэ золгоод, хоёр гарайнгаа альга дээшэнь уарулан, хоёр гар дээрэнь табижа бариһан хадагыень бусаажа үгөөд, һайхан үреэл табидаг ёһотой. Золголтын һүүлээр хүн бүхэн байра байрадаа һуужа, хүхюутэй, баяртайгаар сагаан эдеэ, хоолоо барилсажа, нэгэ нэгэ наһа нэмэжэ абалайбди гэжэ сагаалдаг байһан юм.

Тиигэжэ гэр бүлөөрөө сагаалаад, залуу хүбүүд, басагад хүршэ һууһан түрэл гарбалдаа, хүгшэн баабай, эмгэйдээ ошожо, сагаан хадагаар золгодог, сагаалдаг ёһотой. Сагаалжа ерэһэн үхибүүдтэ, гэрэй эзэд бэлэгсэлэг барюулдаг, һайхан үреэл табидаг ушартай. Сагаалжа ерэһэн хүн гэрэй эзэдые гэртээ уридаг ёһотой.

Сагаан һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ залуушуул сагаалаад, хойшодоо болоходо, наһатайшуул хүршэ хүбөөнэртөө сагаалдаг гуримтай байһан юм. Залуу хүбүүд, басагад сагаалхадаа, гоё һайхан хубсаһануудаа үмдөөд, сагаалганда бэлдэһэн жороо хатартай моридоо унаад, һүрэг һүрэгөөрөө нэгэ захаһаа нүгөө заха хүрэтэр сагаалжа ябадаг бэлэй. Сагаалжа ябаха үедөө шагай харбаха, шагай хаяжа наадаха, һээр шааха, алта нюулсаха, мүн элдэб ондоошье наада тоглоо хэдэг байгаа. Наһатайшуулай сагаалжа ерэхэдэ, гэрэй эзэд хүл дээрээ бодожо, айлшадыо урижа, эрэшүүлые баруун хойморой эхеэр һуулгажа, эхэнэр айлшадые зүүн хойморооp һуулгадаг ёһотой байгаа. Сагаалаашан ута сагаан хадагаар золголдожо, амар мэндэеэ хүргэлсөөд, байрадаа һуужа, тамхи ганзаяа барилсажа, хөөрэлдөөгөө эхилдэг заншалтай байгаа. Айлшадтаа аяга сай, сагаан эдеэ хоол табаг дээгүүр табижа бараад, удаань бүхэли мяха: ууса, үбсүү, үхэрэй һээр гэхэ мэтын мужануудые табидаг һэн. Эдеэнһээ ама хүрэһэнэй удаа, һүнэй, хүрэнгын архи ута сагаан хадагтайгаар, мүнгэтэйгөөр ундан болгожо бариха. Сагаалганай айладхал айладхажа, айлшадай үреэл дуулахые хүсэдэг, хүлеэдэг ёһотой. Хүндын ундые тогтоожо абаһан айлшад хадаа заатагүй хүндын үреэл табижа айладхадаг ёһотой. Сартуул зондо үреэл магтаал гээшэ ехэ үндэр сэнтэй, үргэнөөр дэлгэрһэн байдаг байгаа. Жэшээлхэдэ,

Буянтнай булаг мэтэ
дэлгэржэ,
Хайратнай адис-аршаан
боложо,
Һү сагаан эдеэнтнай
Хүнэг һабаартнай дүүрэжэ,
Тоһон сагаан эдеэнтнай
Торхо абдараартнай
дүүрэжэ,
Табан хушуун малтнай
Тала губиистнай бүрхөөжэ,
Хотоороо дүүрэн малтай
боложо,
Хоймороороо дүүрэн
үхибүүдтэй боложо,
Хойгуураа гараһан хүниие
хонуулжа,
Урдуураа гараһан хүниие
ундалуулжа,
Бии бэлигтэй, дүүрэн
хэшэгтэй,
Үндэр наһые наһалжа,
Удаан жаргал эдлэжэ,
Үнэр баян һуухатнай
болтогой!

Тиимэ үреэлэй һүүлээр угтажа байһан хүнүүд «болтогой!» гэлдэхэ. Тиихэдэнь айлшад ундаа баридаг, хоёр талаһаа һонин зугаа гаража, хуушанай түүхэ намтар, үльгэр онтохо хөөрэлдэдэг, мүн ундаа бариһан айлшадтаа гоё һайхан дуунуудые үргэдэг һэн. Сартуул буряадай хуушанай дуунһаа жэшээ:

Будалан жуугын оройһоо,
Бурхан багшын агаһаа
Бусажал хойшоо харихадам,
Сангын утаан манаржал
байна.
Ногоон дээгүүр ябахадам,
Юунэйнь тооһон байха бэ!
Номгоноороо ябахадам,
Юунэйнь зэмэ байха бэ!

Сартуул буряадай хуушанай дуунууд ехэ ута аялгатай, утаар татажа дууладаг байгаа.

Сагаан һарын дүүрэтэр холын нютагуудаар һуудаг түрэлнүүдтээ ошожо золгохо, сагаалха ёһотой. Хадамда ошоһон басагад аба эжыдээ сагаалхаяа ерэхэдээ, заатагүй бэлэгтэй ерэжэ, хэшэг энжэеэ абаашадаг. Зэдын сартуул буряадуудта сагаалганай найр эртэ урдаһаа нааша мүнөөшье болотор таһараагүй болоһоор.

Т. МЕНЖИКОВ,
дайнай ба ажалай
ветеран.

АЯЛГААР ҺАЙХАН ДУУГААРАА..

САГААН ҺАРЫН ҮРЕЭЛ...

Мэндээ!
Амар сайн!
Амар мэндэ шэнэлбэ гүт!
Лагшан бэе хүнгэн гү!
Буруутнай булшантай,
даагантнай далантаяа хаяа!
Саһа бордоһото хүйтэн
үнгэржэ,
Сагаагаа бариха сагнай ерэбэ
гү!
Туганай буруун,
буруумнай хашараг,
хурьгамнай түлгэ,
түлгэмнай шүлгэ,
Унагамнай дааган,
Даагамнай морин болобол!

Могой жэл мүлхиһөөр
үнгэрбэ.
Морин жэл түбэргэһөөр ерэбэ.
Наһан дээрэ
Наһа нэмэжэ байхадаа
Айл аймагтаа, арад зондоо
Үшөө ута наһа,
Удаан жаргал үреэел!
Жэл бүри жэгдэ амгалан,
Он бүри омог дорюун,
Сагаалжа, ногоолжо бая даа!
Хүйтэн үбэлые дабаха солотой,
Хүхэ нажарые амадаха
үреэлтэй
Сагаалган — манай һайндэр,
Саг үедэ мандаха болтогой!

Булшан, далан зузаантай,
Буруud, даагад бухиндан,
Оодоролдоһоор, мэнгэһээр
Ондо орохонь болтогой!
Һаба һуулгаар билтарма
Һүн сагаан эдеэмнай
Булаг мэтэ бурьялжа,
Горхон шэнги харьялаг лэ!
Хонгор дайдаяа бүрхөөһэн
Хонин олон һүрэгнай,
Хойто хабарай ногоондо
Хоёр дахин үдэг лэ!
Хүйтэн үбэлэй хаһые
Хүсэ шадалтайгаар дабажа,
Унагад, даагад, мориднай
Унаанай хүлэгүүд болог даа!
Гаража ерэһэн энэ жэлдэ
Газар дайдамнай үрэжэлтэй
байг лэ.
Хото, хүдөө нютаг бүридэ
Хонин төөлэй, сагаан эдеэн
дэлгэрэг лэ!
Хүн бүхэн хүгшэн, залуугүй
Хүнгэн солбон, энхэ элүүр
ябаг лэ.
Хүүгэд, үбгэд хуби заяандаа
гомдонгүй,
Хүхюун, дорюун зол жаргалаа
эдлэг лэ!
Арад зон—ямаршье үндэһэ
яһанай һаа,

АРАДАЙ НАЙР НААДАН

(Соносхол)

«Сагаан һарын найр» гээд нэрлэгдэһэн театрализованно һайндэр Балтахиновай гудамжын талмай дээрэ үдэрэй 15 сагта үглөөдэр эхилхэ. Харин 17 сагта Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо «Буряадуудай ажаһуудал ба ёһо заншал — арадай искусствада» гэһэн выставкэ нээгдэхэ. Тэндэ үнэтэ эрдэнеэр, мүнгөөр, шабараар хэгдэһэн зүйлнүүд, уран зурагууд худалдагдаха.

«Түрэл хизаарaймнай дуун» гэһэн дуунай театрализованно концерт Политическэ гэгээрэлэй байшан соо 19 сагта мүн лэ үглөөдэр болохо.

«Текстильщик» гэжэ Соёлой ордондо үглөөнэй 10 сагта үбэлые үдэшэлгын һайндэр болохо юм.

Баһал үглөөдэр городой кинотеатрнуудта кинофестиваль нээгдэхээр хараалагданхай.

Мүн Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театр соо «Сагаан һарын найр» февралиин 25-26-27-28-най, мартын 1-2-3-4-нэй үдэрнүүдтэ болохо гэжэ соносхогдоно. Тиихэдээ үдэшэ—19 сагта эхилдэг байха.

Ленинэй орденто оперо, балетэй академическэ театрай ордон соо баһал Сагаан һарын һайндэр февралиин 26-27-28-най, мартын 1-2-3-4-нэй үдэрнүүдтэ болохо юм.

Тиихэдэ П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо февралиин 26-27-ной үдэрнүүдтэ уран һайханай арадай коллективүүдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар Сагаан һарын найр болохоор хараалагдана. Эхилхэ сагынь—19 час.

Авиазаводэй «Рассвет» гэжэ Соёлой ордондо үбэлые үдэшэлгын һайндэр үглөөнэй 10 сагта февралиин 26-да болохо.

Пионернүүдэй городской ордондо «Үхибүүдэй Сагаан һарын найр» февралиин 28-да үдэрэй 15 сагта эхилхэ. Энэ һайндэртэ Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин һурагшад хабаадаха.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо мартын 1-дэ Үльгэршэдэй һайндэрэй үдэшэ—19 сагта эхилхэ юм.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой соёлой-спортивна комплексдо «Гэсэрэй баатарнууд» гэжэ спортивно-театрализованно үзэгдэлнүүд харуулагдаха.

Яруунын районой Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин «Лаадуухай» ансамблиин хабаадалгатай «Үхибүүдэй Сагаан һарын найр» Пионернүүдэй городской ордондо мартын 10-да үдэрэй 15 сагта эхилхэ.

Мартын 10—11-дэ Политическэ гэгээрэлэй байшанда үдэрэй 11 сагта буряад шатараар мүрысөөн болохо гээд хараалагдана.

Мүн мартын 14-дэ «Үхибүүдэй Сагаан һарын найр» Пионернүүдэй городской ордондо үдэрэй 15 сагта эхилхэ.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой соёлой-спортивна комплексдо «Сагаан һарын дангиин» конкурс мартын 17-18-най үдэрнүүдтэ үдэшын 17 сагта болохо.

Мартын 17-до П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо «Сагаан һарын мэндэ!» гэжэ театрализованно концерт болохо. Хориин районой «Наран-Хада» гэжэ арадай ансамбль хабаадаха. Үдэшын 19 сагта эхилхэ.

Мартын 18-да Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театр соо үдэшын 19 саг 30 минутада Г. Дашабыловай «Тахуунайн таабаринууд» гэжэ зүжэг харуулагдаха. Хэжэнгын районой Эдэрмэгэй драматическа коллектив тэрэниие харуулха.

Мүн лэ мартын 18-да Эгэтын-Адагай хүдөөгэй соёлой байшангай «Аялга» ансамблиин найруулһан «Сагаан һарын найр» гэжэ театрализованно концерт концертнэ зал соо харуулагдаха юм. 19 сагта эхилхэ.

Мартын 24-дэ Балтахиновай нэрэмжэтэ гудамжын талмай дээрэ Ёохорой һайндэр үдэшын 18 сагта эхилхэ.

ЭМХИДХЭЛЭЙ КОМИТЕТ.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Газетын мүнөөдэрэй номерой нээлтэ дээрэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй оронoй ажалшадта хандаһан хандалга толилогдоо. Ороной болон арадай саашанхи ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлхэ энэ хүндэ хүшэр үе сагта Эхэ оронойнгоо социалис демократическа нэгэн һанал бодолой, ороной, бүхы общиствын, бүхы арадуудай ажана жаргалта байдалэй гэр бүлэ бүхэнэй зол жаргалай түлөө партиин Центральна Комитет арад зондоо хандаба гээшэ.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Манай саад». 10.00 — Никарагуагай ансамблиин концерт. 10.45 — «Американская провинция» — 3 серитэй уран һайханай фильм. «Джуди, Джим и партнеры» — 2-дохи фильм. 11.45 — «Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 12.45 — «Капитан С». — уран һайханай фильм. (Венгри). 14.10 — Баримтата фильм. 14.40 — «Ан амитадай аймагта». 15.40 — «Спектор». 16.10 — «Хабаадагша нюурнууд». 17.35 — «Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын VIII фестиваль. 17.55 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 18.40 — Мультфильм. 19.05 — Гэр бүлын викторинэ. 20.10 — «Отель «Бертрам» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.30—Телескоп. 22.55—фильм-концерт. 23.25 —«Һүниин тэнгэй урда ба һүүлээр».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — —Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Майя Кристалинскаягай дурасхаалда. 10.35—«Потерпевшие претензий не имеют» — уран һайханай фильм. 12.10—Коллаж. Мэдээсэл, Соносхол. 12.45 — Бултанда хабаатай педагогико. 13.45 — «Н. П. Старостинай «Футбол сквозь годы» ном тухай. 14.30 — «Ночью на белых конях» —6- серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери (Болгари). 15.30—«Совет Росси» — видеоканал. 18.00—Мультфильм. 18.30—«Мясные ряды»—баримтата фильм. 19.20—Скрипичнэ хүгжэмэй концерт. 19.30—Время. 20.00 — СССР-эй арадай артистка Людмила Гурченкын хабаадалгатай хүгжэмтэ фильм. 20.45—Спидвейгээр дэлхэйн чемпионат. 21.15 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.30—СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ.

Спортлото

1990 оной февралиин 18-да үнгэргэгдэһэн 7-дохи тиражай дүнгүүдые «Союзспортлото» нэгэдэл согсолбо.

«45-һаа 6-ень таaха спортлото»: 1.969084 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (68 карточка) таагшад — 901 түхэриг, дүрбэн номер (3.149 карточка) тааһан хүнүүд — 28 түхэриг, гурбан номер (48.626 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 19.924583 билет ороо. Табан номер (25 карточка) таагшад— 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (6.701 карточка) тааһан хүнүүд — 157 түхэриг, гурбан номер (240.041 карточка) таагшад 7 түхэриг абаха.

7-дохи тиражай биледүүдээр, 1989 оной 51-дэхи тиражһаа 1990 оной 7-дохи тираж хүрэтэр хабаадаһан 10 тиражай биледүүдээр шүүбэринүүд 1990 оной мартын 10-һаа апрелиин 10 болотор түлэгдэхэ. 8-дахи тиражай «45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха» «Спортлонуудта» США-да үнгэргэгдэхэ һайн һайхан дура хүсэлэй наадануудые хараха түлөөһэгүй путевконууд наадагдаха.

(ТАСС).

Кино, театр

Театр оперы и балета
Вечер памяти заслуженной артистки РСФСР В. Д. Лыгденовой — в 19.

Русский театр драмы
Акселераты — в 12.

Бурятская филармония
Концертный зал музыкального училища (пр. Победы, 17)—Психологические этюды «Я — экстрасенс!» с участием лауреата премии Московского комсомола, заслуженного артиста РСФСР Юрия Горного (г. Москва)— в 17, 20.

«Дружба»
Веселое волшебство — в 9-40, Влюбленный мужчина — в 16-10, 18-10, 20-30, Затянувшаяся расплата (2 серии)— в 11-30, 14-10, За прекрасных дам!—в 22-20.

«Родина»
Дружок веселого бесенка — в 9-50, 16-40, Затянувшаяся расплата (2 серии)— в 11-20, 14, 18-10, 20-50.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52. секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79. п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана канской типографией издата Бурятской АСС ректор 2-40-45. Н-00353. Зак. № 46.